

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2010. gada 3. jūnijā
(OR. en)**

**Starpiestāžu lieta:
2008/0211 (COD)**

**6106/1/10
REV 1**

**AGRILEG 9
VETER 2
ENV 63
RECH 39
CODEC 88
PARLNAT 24**

TIESĪBU AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: Padomes nostāja pirmajā lasījumā, lai pieņemtu EIROPAS
PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVU par zinātniskiem
mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību
- Pieņemts Padomē 2010. gada 3. jūnijā

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA 2010/.../ES**

(... gada ...)

par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ¹,

pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ²,

---

¹ OV C 277, 17.11.2009., 51. lpp.

² Eiropas Parlamenta 2009. gada 5. maija Nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta), Padomes ... Nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta), Eiropas Parlamenta ... gada ... Nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) (un Padomes ... Lēmums).

tā kā:

- (1) Padome 1986. gada 24. novembrī pieņēma Direktīvu Nr. 86/609/EEK ¹, lai likvidētu atšķirības dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos attiecībā uz to dzīvnieku aizsardzību, kurus izmanto izmēģinājumos un citiem zinātniskiem mērķiem. Kopš minētās direktīvas pieņemšanas radušās jaunas atšķirības starp dalībvalstīm. Dažas dalībvalstis ir pieņēmušas valsts īstenošanas pasākumus, lai nodrošinātu augsta līmeņa aizsardzību zinātniskiem mērķiem izmantotiem dzīvniekiem, bet citās piemēro tikai minimālās prasības, kas noteiktas Direktīvā 86/609/EEK. Šo atšķirību dēļ rodas šķēršļi tādu produktu un vielu tirdzniecībā, kuru izstrāde saistīta ar izmēģinājumiem ar dzīvniekiem. Tāpēc šajā direktīvā būtu jāparedz sīkāki noteikumi, lai šādas atšķirības mazinātu, tuvinot šajā jomā piemērojamos noteikumus, un nodrošinātu iekšējā tirgus pienācīgu darbību.
- (2) Dzīvnieku labturība ir Savienības vērtība, kas ir atzīta Līguma 13. pantā.
- (3) Padome 1998. gada 23. martā pieņēma Lēmumu Nr. 1999/575/EK par to, lai Kopienas vārdā noslēgtu Eiropas Konvenciju par to mugurkaulnieku aizsardzību, kas tiek izmantoti eksperimentiem un citiem zinātniskiem mērķiem ². Kļūstot par minētās konvencijas pusi, Kopiena atzina, cik svarīga ir zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzība un labturība starptautiskā mērogā.

---

¹ OV L 358, 18.12.1986., 1. lpp.

² OV L 222, 24.8.1999., 29. lpp.

- (4) Eiropas Parlaments 2002. gada 5. decembra rezolūcijā par Direktīvu 86/609/EEK aicināja Komisiju iesniegt priekšlikumu pārskatīt minēto direktīvu, nosakot stingrākus un labāk pārskatāmus pasākumus jomā, kas attiecas uz izmēģinājumiem ar dzīvniekiem.
- (5) Eiropas Konvencijas par mugurkaulnieku aizsardzību, kas tiek izmantoti eksperimentiem un citiem zinātniskiem mērķiem, līgumslēdzēju pušu Ceturtajā daudzpusējā apspriedē 2006. gada 15. jūnijā pieņēma pārskatītu šīs konvencijas A pielikumu, kurā paredzētas pamatnostādnes izmēģinājumu dzīvnieku izmitināšanai un kopšanai. Šīs pamatnostādnes iestrādātas Komisijas Ieteikumā 2007/526/EK (2007. gada 18. jūnijs) par izvietojuma un aprūpes vadlīnijām attiecībā uz dzīvniekiem, kurus izmanto izmēģinājumos un citiem zinātniskiem mērķiem ¹.
- (6) Ir pieejamas jaunas zinātnes atziņas par faktoriem, kas ietekmē dzīvnieku labturību, kā arī par dzīvnieku spēju just un izrādīt sāpes, ciešanas, diskomfortu un ilgstošu kaitējumu. Tādēļ ir jāuzlabo zinātniskās procedūrās izmantojamo dzīvnieku labturība, saskaņā ar jaunākajām zinātnes atziņām paaugstinot to aizsardzības standartu minimumu.

---

¹ OV L 197, 30.7.2007., 1. lpp.

- (7) Attieksme pret dzīvniekiem ir atkarīga arī no valstīs pastāvošajiem uzskatiem, un vairākās dalībvalstīs pastāv prasība saglabāt plašākus dzīvnieku labturības noteikumus nekā tos, par kuriem panākta vienošanās Savienības līmenī. Dzīvnieku interesēs un ar noteikumu, ka tas neietekmē iekšējā tirgus darbību, ir lietderīgi dalībvalstīm ļaut zināmu rīcības brīvību, lai saglabātu valsts noteikumus, kuru mērķis ir plašāka dzīvnieku aizsardzība, ciktāl tas atbilst Līgumam.
- (8) Papildus mugurkaulniekiem, tostarp apaļmutniekiem, šīs direktīvas darbības jomā būtu jāiekļauj arī galvkāji, jo ir zinātnes liecības par šādu sugu dzīvnieku varbūtēju spēju just sāpes, ciešanas, diskomfortu un ilgstošu kaitējumu.
- (9) Šai direktīvai būtu jāaptver arī zīdītāju augļa formas, jo ir zinātniskas liecības par to, ka šīm formām to attīstības perioda pēdējā trešdaļā ir paaugstināts risks just sāpes, ciešanas un diskomfortu, kas var arī negatīvi ietekmēt to turpmāko attīstību. Zinātnes pierādījumi arī liecina, ka procedūras, ko veic dzīvnieku embrijiem un augļiem agrīnā attīstības stadijā, var izraisīt sāpes, ciešanas, diskomfortu un ilgstošu kaitējumu, ja šīm attīstības formām ļauj nodzīvot ilgāk par to attīstības divām trešdaļām.

- (10) Lai gan ir vēlams dzīvu dzīvnieku izmantošanu procedūrās aizstāt ar citām metodēm, kas neprasa dzīvu dzīvnieku izmantošanu, dzīvu dzīvnieku izmantošana joprojām ir nepieciešama, lai aizsargātu cilvēku un dzīvnieku veselību un vidi. Šī direktīva tomēr ir būtisks solis ceļā uz to, lai zinātnisko iespēju robežās sasniegtu mērķi pilnībā aizstāt procedūras, kur zinātniskiem un izglītības nolūkiem izmanto dzīvus dzīvniekus. Lai to panāktu, šīs direktīvas mērķis ir atvieglot un veicināt alternatīvu metožu izstrādi. Vēl viens tās mērķis ir nodrošināt augstu aizsardzības līmeni dzīvniekiem, kurus joprojām vajag izmantot procedūrās. Šī direktīva būtu regulāri jāpārskata, ņemot vērā zinātnes un dzīvnieku aizsardzības pasākumu attīstību.
- (11) Dzīvnieku kopšanu un izmantošanu zinātniskiem mērķiem reglamentē starptautiski atzīti aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principi. Lai nodrošinātu, ka dzīvnieku audzēšana, kopšana un izmantošana procedūrās Savienībā notiek saskaņā ar citiem ārpus Savienības piemērojamiem starptautiskiem un valstu standartiem, aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principi šīs direktīvas īstenošanā būtu jāaplūko sistemātiski. Izvēloties metodes, aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principi būtu jāīsteno stingrā hierarhijā, ko nosaka prasība izmantot alternatīvas metodes. Ja Savienības tiesību aktos nav atzītu alternatīvu metožu, dzīvnieku skaitu var samazināt, izmantojot arī citas metodes un īstenojot tādas testēšanas stratēģijas, piemēram, *in vitro* un citas metodes, kas dod iespēju samazināt un pilnveidot dzīvnieku izmantošanu.

- (12) Dzīvniekiem piemīt būtiska vērtība, kas ir jārespektē. Ir arī ētiski sabiedrības apsvērumi attiecībā uz dzīvnieku izmantošanu procedūrās. Tādēļ dzīvnieki vienmēr būtu jāuzskata par jutīgām būtnēm, un to izmantošanai zinātniskās procedūrās būtu jāaprobežojas ar jomām, kuras galu galā dod labumu cilvēku vai dzīvnieku veselībai vai videi. Tāpēc iespēja izmantot dzīvniekus zinātniskās vai izglītojošās procedūrās būtu jāizskata vienīgi tajos gadījumos, kad izmēģinājumi bez dzīvnieku izmantošanas nav iespējami. Būtu jāaizliedz dzīvnieku izmantošana zinātniskās procedūrās citās Savienības kompetencē esošās jomās.
- (13) Metožu un izmantojamo sugu izvēle tieši ietekmē gan izmantoto dzīvnieku skaitu, gan to labturību. Ar metožu izvēli tādēļ būtu jānodrošina, ka tiek izvēlēta metode, kas spēj dot visapmierinošākos rezultātus un kas izraisītu vismazāk sāpju, ciešanu vai diskomforta. Izvēlētajām metodēm būtu jāizmanto minimālais dzīvnieku skaits, kas sniegtu ticamus rezultātus, un jābūt tādām, kurās nepieciešams izmantot sugas ar viszemāko jutību pret sāpēm, ciešanām, diskomfortu un ilgstošu kaitējumu, kas ir optimālas ekstrapolācijai uz mērķa sugu.
- (14) Izvēlētajām metodēm vajadzētu būt tādām, lai pēc iespējas izvairītos no nāves kā mērķa parametra, ja laikposmā pirms nāves tiek izjustas nopietnas ciešanas. Ja iespējams, tā būtu jāaizstāj ar humānāku mērķa parametru, pēc klīniskām pazīmēm nosakot nenovēršamu nāvi, kas dod iespēju dzīvnieku nogalināt bez turpmākām ciešanām.

- (15) Nepiemērotu metožu izmantošana dzīvnieka nogalināšanai var dzīvniekam radīt stipras sāpes, diskomfortu un ciešanas. Vienlīdz svarīgs ir šīs darbības veicēja kompetences līmenis. Tādēļ dzīvnieku nogalināšana būtu jāveic tikai kompetentai personai, izmantojot metodi, kas ir piemērota attiecīgajai sugai.
- (16) Ir jānodrošina, lai dzīvnieku izmantošana procedūrās nekādi neapdraudētu bioloģisko daudzveidību. Tādēļ apdraudētu sugu izmantošana procedūrās būtu jāierobežo līdz stingram minimumam.
- (17) Ņemot vērā pašreizējo zinātnes attīstības līmeni, biomedicīnas pētījumos joprojām ir nepieciešams izmantot primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti. Tā kā primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, ir liela ģenētiskā līdzība cilvēkiem un augsti attīstītas sociālās prasmes, to izmantošana zinātniskās procedūrās rada specifiskas ētiskas un praktiskas problēmas, kā apmierināt to uzvedības, vides un sociālās vajadzības laboratorijas vidē. Turklāt šādu primātu izmantošana ļoti uztrauc sabiedrību. Tādēļ primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izmantošana būtu jāatļauj vienīgi tādās biomedicīnas jomās, kas ir būtiskas cilvēkiem un kur pagaidām nav pieejamas citas aizstājošas alternatīvas metodes. To izmantošana būtu jāatļauj vienīgi pamatpētījumos, lai saglabātu attiecīgo primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, sugu, vai, ja darbs, tostarp ksenotransplantācija, tiek veikts saistībā ar potenciāli dzīvību apdraudošām cilvēku saslimšanām vai saistībā ar gadījumiem, kas būtiski ietekmē personas funkcionēšanu ikdienā, piem., novājinošas saslimšanas.

- (18) Cilvēkveidīgos pērtiņus, kas ir cilvēkam vistuvākās sugas ar visvairāk attīstītajām sociālajām un uzvedības prasmēm, būtu jāatļauj izmantot vienīgi tādu pētījumu nolūkā, kuru mērķis ir šo sugu saglabāšana, vai ja darbība ir attaisnojama saistībā ar dzīvību apdraudošu un novājinošu saslimšanu, kas apdraud cilvēkus, un ja nav pietiekami izmantot citas sugas vai alternatīvas metodes, lai sasniegtu procedūras mērķus. Dalībvalstij, kas apgalvo, ka ir šāda vajadzība, būtu jāsniedz vajadzīgā informācija Komisijai, lai tā varētu pieņemt lēmumu.
- (19) Primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, gūstīšana savvaļā šiem dzīvniekiem rada lielu stresu un palielina savainojuma un ciešanu risku gūstīšanas un transportēšanas laikā. Lai pakāpeniski izbeigtu dzīvnieku gūstīšanu savvaļā audzēšanas vajadzībām, pēc piemērota pārejas perioda zinātniskās procedūrās būtu jāizmanto tikai dzīvnieki, kas ir nebrīvē audzēti dzīvnieku pēcteči vai kuri ir ņemti no pašuzturošām kolonijām. Šajā sakarā būtu jāveic priekšizpēte un vajadzības gadījumā jāpielāgo pārejas periods. Būtu jāizskata iespēja par galīgo mērķi noteikt, lai tiktu izmantoti tikai primāti kas nav cilvēkveidīgie primāti, no pašuzturošām kolonijām.
- (20) Dažās procedūrās izmantojamo mugurkaulnieku sugu dzīvnieki šim nolūkam ir īpaši jāaudzē, lai to ģenētiskā, bioloģiskā un uzvedības priekšvēsture ir labi zināma personām, kas veic procedūras. Šādas zināšanas paaugstina rezultātu zinātnisko kvalitāti un ticamību un mazina mainīgumu, galu galā samazinot procedūru skaitu un dzīvnieku izmantošanu. Turklāt dzīvnieku labturības un saglabāšanas iemeslu dēļ savvaļā sagūstītu dzīvnieku izmantošana procedūrās būtu atļaujama vienīgi gadījumos, kad procedūru mērķi nevar sasniegt, izmantojot īpaši procedūrām audzētus dzīvniekus.

- (21) Ņemot vērā to, ka klaiņojošu un savvaļā dzīvojošu mājdzīvnieku sugu dzīvnieku priekšvēsture nav zināma, un tā kā sagūstīšana un ievietošana iestādēs palielina šo dzīvnieku diskomfortu, tie parasti nebūtu izmantojami procedūrās.
- (22) Lai palielinātu pārredzamību, atvieglinātu projektu atļauju piešķiršanu un radītu līdzekļus atbilstības uzraudzībai, būtu jāievieš procedūru smaguma klasifikācija, pamatojoties uz dzīvniekiem sagādāto sāpju, ciešanu, diskomforta un ilgstoša kaitējuma paredzamo līmeni.
- (23) No ētikas viedokļa vajadzētu noteikt sāpju, ciešanu un diskomforta augstāko robežu, ko zinātniskās procedūrās ar dzīvniekiem nekad nevajadzētu pārsniegt. Tādēļ būtu jāaizliedz tādu procedūru veikšana, kas izraisa sāpes, ciešanas vai diskomfortu, kurš ir stiprs un var būt ilgstošs, un kuru nevar atvieglināt.
- (24) Izstrādājot vienotu formu ziņošanas vajadzībām, būtu jāņem vērā dzīvniekam nodarīto sāpju, ciešanu, diskomforta vai ilgstoša kaitējuma faktiskais smagums, nevis projekta izvērtēšanas laikā prognozētais smagums.
- (25) Procedūrās izmantojamo dzīvnieku skaitu varētu samazināt, procedūras ar dzīvnieku veicot vairākas reizes, ja vien tas netraucē zinātniskā mērķa sasniegšanai vai nepasliktina dzīvnieku labturību. Tomēr ieguvumi no dzīvnieku atkārtotas izmantošanas būtu jāsamēro ar jebkādu nevēlamu ietekmi uz to labturību, ņemot vērā katra dzīvnieka mūžā pieredzēto. Šīs varbūtējās pretrunas dēļ par dzīvnieku atkārtotu izmantošanu būtu jālemj katrā gadījumā atsevišķi.

- (26) Procedūras beigās būtu jāpieņem vispiemērotākais lēmums par dzīvnieka nākotni, ņemot vērā dzīvnieku labturības apsvērumus un iespējamo vides apdraudējumu. Dzīvnieki, kuru labturība ir apdraudēta, būtu jānogalina. Dažos gadījumos dzīvnieki būtu jāpalaiž brīvībā piemērotā dzīvotnē vai jāatdod atpakaļ audzēšanas sistēmā, vai tādi dzīvnieki kā suņi un kaķi būtu jāizmitina jaunā mājvietā ģimenēs, jo sabiedrība ir ļoti norūpējusies par šo dzīvnieku likteni. Ja dalībvalstis atļauj dzīvnieku izmitināšanu jaunā mājvietā, ir būtiski, ka audzētājs, piegādātājs vai izmantotājs ir izveidojis programmu, ar ko nodrošina šiem dzīvniekiem piemērotu socializāciju, lai izmitināšana jaunā mājvietā būtu sekmīga un lai izvairītos no nevajadzīga diskomforta dzīvniekiem un garantētu sabiedrības drošību.
- (27) Dzīvnieku audus un orgānus izmanto *in vitro* metožu pilnveidošanai. Lai īstenotu samazināšanas principu, dalībvalstīm būtu vajadzības gadījumā jāveicina nogalinātu dzīvnieku orgānu un audu apmaiņas programmu izveide.
- (28) Procedūrās izmantojamo dzīvnieku labturība lielā mērā ir atkarīga no tā, cik kvalificēti un lietpratīgi ir darbinieki, kas uzrauga procedūru veikšanu, kā arī no tiem, kas veic procedūras vai pārrauga dzīvnieku ikdienas kopējus. Dalībvalstīm ar atļauju vai citu līdzekļu palīdzību būtu jānodrošina, lai darbinieki būtu pienācīgi izglītoti, apmācīti un kompetenti. Turklāt ir svarīgi, ka darbiniekus uzrauga, līdz tie ir ieguvuši un pierādījuši nepieciešamo kompetenci. Savienības līmeņa nesaistošas pamatnostādnes par izglītības prasībām ilgtermiņā veicinātu darbinieku brīvu apriti.

- (29) Audzētāju, piegādātāju un izmantotāju iestādēs vajadzētu būt adekvātām iekārtām un aprīkojumam, lai varētu izpildīt attiecīgās dzīvnieku sugas izmitināšanas prasības un lai procedūras varētu veikt efektīvi, sagādājot pēc iespējas mazāk diskomforta dzīvniekiem. Audzētāji, piegādātāji un izmantotāji drīkstētu darboties tikai tad, ja tie saņēmuši kompetento iestāžu atļauju.
- (30) Lai nodrošinātu dzīvnieku labturības vajadzību pastāvīgu uzraudzību, katrā iestādē jebkurā brīdī vajadzētu būt pieejamai veterinārai aprūpei, un kādam darbiniekam vajadzētu būt atbildīgam par dzīvnieku kopšanu un labturību.
- (31) Dzīvnieku turēšanas, audzēšanas un izmantošanas kontekstā dzīvnieku labturības apsvērumi uzskatāmi par prioritāriem. Tādēļ audzētājiem, piegādātājiem un izmantotājiem vajadzētu būt izveidotai dzīvnieku labturības struktūrai, kuras galvenais uzdevums ir sniegt padomus dzīvnieku labturības jautājumos. Tāpat pēc projekta izveides un rezultātiem iestādes līmenī šais struktūrai būtu jāsekmē rūpju pilna atmosfēra un jānodrošina līdzekļi jaunāko tehnikas un zinātnes sasniegumu praktiskai piemērošanai un savlaicīgai īstenošanai atbilstīgi aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principiem, lai uzlabotu dzīvnieku stāvokli visā to mūža garumā. Dzīvnieku labturības struktūras padomiem vajadzētu būt pareizi dokumentētiem un pieejamiem izpētei inspekciju laikā.

- (32) Lai kompetentās iestādes varētu uzraudzīt šīs direktīvas ievērošanu, katram audzētājam, piegādātājam vai izmantotājam būtu rūpīgi jādokumentē dzīvnieku skaits, izcelsme un liktenis.
- (33) Primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, suņiem un kaķiem vajadzētu būt biogrāfiskās uzskaites kartītei no dzimšanas brīža līdz mūža galam, lai varētu nodrošināt tādu kopšanu, izmitināšanu un apiešanos, kas atbilst viņu individuālajām vajadzībām un īpašībām.
- (34) Dzīvnieku izmitināšanas un kopšanas pamatā vajadzētu būt katras sugas īpašajām vajadzībām un īpatnībām.
- (35) Dalībvalstu noteiktās izmitināšanas un kopšanas prasības atšķiras, un tas veicina iekšējā tirgus traucējumus. Turklāt dažas prasības vairs neatspoguļo jaunākās atziņas par izmitināšanas un kopšanas apstākļu ietekmi uz dzīvnieku labturību un procedūru zinātniskajiem rezultātiem. Tādēļ ar šo direktīvu ir jāparedz saskaņotas prasības attiecībā uz izmitināšanu un kopšanu. Minētās prasības būtu jāatjaunina, ņemot vērā jaunākos zinātnes un tehnikas sasniegumus.
- (36) Lai uzraudzītu šīs direktīvas ievērošanu, dalībvalstīm, pamatojoties uz riska analīzi, būtu regulāri jāinspicē audzētāji, piegādātāji un izmantotāji. Lai nodrošinātu sabiedrības uzticēšanos un veicinātu pārskatāmību, piemērota inspekciju daļa būtu jāveic bez iepriekšēja brīdinājuma.

- (37) Lai palīdzētu dalībvalstīm izpildīt šo direktīvu un pamatojoties uz konstatējumiem ziņojumos par valstu inspekciju darbību, Komisijai šaubu gadījumos būtu jāveic valstu inspekcijas sistēmu pārbaude. Dalībvalstīm būtu jānovērš trūkumi, kas atklāti šādās pārbaudēs.
- (38) Projektu vispārēja izvērtēšana, ņemot vērā dzīvnieku izmantošanas ētiskos apsvērumus, ir pamatā projektu atļauju piešķiršanai, un tai būtu jānodrošina aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principu ievērošana minētajos projektos.
- (39) Tāpat ētisku un zinātnisku iemeslu dēļ ir svarīgi nodrošināt, ka tiek rūpīgi izvērtēts, kāda ir katras dzīvnieka izmantošanas sagaidāmo rezultātu zinātniskā un izglītojošā vērtība, lietderība un nozīmība. Projekta paredzamajam ieguvumam būtu jāatsver sagaidāmais kaitējums dzīvniekam. Tādēļ atļauju izsniegšanas procesā projektiem, kas saistīti ar dzīvnieku izmantošanu, būtu jāietver projekta neatkarīga izvērtēšana, kurā nav iesaistīti pētījuma veicēji. Pareizai projekta aspektu izvērtēšanai vajadzētu būt tādai, lai varētu pietiekami labi izvērtēt jaunu zinātnisko izmēģinājumu metožu izmantošanu, tiklīdz tās parādās.

- (40) Projekta īpatnību, izmantojamās sugas tipa un vēlamo projekta rezultātu sasniedzamības dēļ varētu būt nepieciešama retrospektīva izvērtēšana. Tā kā projekti var ievērojami atšķirties sarežģītības, ilguma un rezultātu iegūšanai vajadzīgā laika ziņā, lēmums par retrospektīvas izvērtēšanas veikšanu būtu jāpieņem, pilnībā ņemot vērā minētos aspektus.
- (41) Lai nodrošinātu sabiedrības informētību, ir svarīgi publiskot objektīvu informāciju par projektiem, kuros izmanto dzīvus dzīvniekus. Tas nedrīkstētu pārkāpt īpašumtiesības vai izpaust konfidenciālu informāciju. Tādēļ izmantotājiem būtu jāsniedz anonīmi netehniski kopsavilkumi par minētajiem projektiem, kurus dalībvalstīm būtu jāpublicē. Publicētā informācija nedrīkstētu pārkāpt izmantotāju tiesības uz anonimitāti.
- (42) Cilvēku un dzīvnieku veselības un vides apdraudējuma novērsšanai Savienības tiesību aktos ir paredzēts, ka vielas un produktus var tirgot vienīgi tad, kad ir iesniegti attiecīgi dati par drošību un efektivitāti. Dažas no minētajām prasībām var izpildīt, vienīgi izmantojot izmēģinājumus ar dzīvniekiem, turpmāk "obligātā testēšana". Ir jāievieš īpaši pasākumi ar nolūku paplašināt alternatīvu pieeju izmantošanu un likvidēt obligāto testu nevajadzīgu dublēšanos. Šā iemesla dēļ dalībvalstīm būtu jāatzīst ar Savienības tiesību aktos paredzētajām testēšanas metodēm iegūto testēšanas datu derīgums.

- (43) Lai samazinātu administratīvā darba slodzi un palielinātu Savienības pētniecības un rūpniecības konkurētspēju, vajadzētu būt iespējai vienu grupas atļauju attiecināt uz vairākiem vispārējiem projektiem, ja tos īsteno ar pārbaudītām metodēm testēšanas, ražošanas vai diagnostikas nolūkā, tomēr neatbrīvojot nevienu no minētajām procedūrām no projekta izvērtēšanas.
- (44) Lai nodrošinātu atļauju pieteikumu efektīvu izskatīšanu un palielinātu Savienības pētniecības un rūpniecības konkurētspēju, būtu jānosaka termiņš, kurā kompetentajām iestādēm ir jāizvērtē projektu pieteikumi un jāpieņem lēmums par šo projektu atļaušanu. Lai nemazinātu projektu izvērtēšanas kvalitāti, sarežģītākiem projektu pieteikumiem varētu būt vajadzīgs papildu laiks iesaistīto disciplīnu skaita, priekšlikuma projekta novitātes un komplicētāku metožu dēļ. Tomēr projekta izvērtēšanas termiņus vajadzētu varēt pagarināt tikai izņēmuma kārtā.
- (45) Ņemot vērā to, ka dažas procedūras ir rutīnveida vai atkārtojas, ir lietderīgi paredzēt regulatīvu iespēju, izmantojot kuru dalībvalstis varētu ieviest vienkāršotu administratīvu procedūru tādu projektu izvērtēšanai, kuri ietver minētās procedūras, ar nosacījumu, ka tiek ievērotas konkrētas šajā direktīvā noteiktas prasības.

- (46) Alternatīvu metožu pieejamība ir lielā mērā atkarīga no alternatīvu izstrādes pētījumu attīstības. Kopienas pētniecības un tehnoloģiju attīstības pamatprogrammās ir paredzēts vairāk līdzekļu projektiem, kuru mērķis ir aizstāt, samazināt un pilnveidot dzīvnieku izmantošanu procedūrās. Tādēļ, lai palielinātu Savienības pētniecības un rūpniecības konkurētspēju un aizstātu, samazinātu un pilnveidotu dzīvnieku izmantošanu procedūrās, Komisijai un dalībvalstīm būtu ar pētniecības un citu līdzekļu palīdzību jāsekmē alternatīvu pieeju izstrāde un validācija.
- (47) Komisijas Kopīgajā pētniecības centrā kā politikas pasākums ir izveidots Eiropas Alternatīvo metožu validēšanas centrs, kas koordinē alternatīvu pieeju validāciju Savienībā kopš 1991. gada. Taču arvien vairāk pieaug vajadzība izstrādāt un nodot validācijai jaunas metodes, un tādēļ oficiāli jāizveido Savienības references laboratorija alternatīvo metožu validācijai. Šāda laboratorija būtu jāsauc par Eiropas Alternatīvo metožu validēšanas centru (*ECVAM*). Nosakot prioritātes validācijas pētījumu veikšanai, Komisijai ir jāsadarbojas ar dalībvalstīm. Dalībvalstīm būtu jāpalīdz Komisijai noteikt un izvirzīt piemērotas laboratorijas šādu validācijas pētījumu veikšanai. Attiecībā uz validācijas pētījumiem, kuri ir līdzīgi jau iepriekš validētām metodēm un kuru validēšana sniedz būtiskas konkurences priekšrocības, *ECVAM* būtu jāvar iekasēt maksu no tiem, kuri iesniedz savas metodes validēšanai. Šī maksa nedrīkstētu kaitēt veselīgai konkurencei testēšanas nozarē.

- (48) Ir jānodrošina saskanīga pieeja projekta izvērtēšanas un pārraudzības stratēģijai valstu līmenī. Dalībvalstīm būtu jānodibina valstu komitejas, kuras aizsargā dzīvniekus, ko izmanto zinātniskiem mērķiem, un kuru uzdevums ir konsultēt kompetentās iestādes un dzīvnieku labturības struktūras, lai veicinātu aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principu pieņemšanu. Paraugprakses apmaiņā Savienības līmenī nozīmīgam vajadzētu kļūt valstu komiteju tīklam.
- (49) Strauja var būt gan tehnikas un zinātnes attīstība biomedicīniskajos pētījumos, gan zināšanu paplašināšanās jautājumos par faktoriem, kas ietekmē dzīvnieku labturību. Tādēļ ir jāparedz šīs direktīvas pārskatīšana. Tādā pārskatīšanā būtu jāizskata iespējama dzīvnieku izmantošanas aizstāšana, jo īpaši attiecībā uz primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, ja tas ir iespējams, ņemot vērā zinātnes attīstību. Komisijai arī būtu jāveic periodiska tematiska pārskatīšana attiecībā uz to, lai aizstātu, samazinātu un pilnveidotu dzīvnieku izmantošanu procedūrās.
- (50) Nolūkā nodrošināt vienādus īstenošanas apstākļus, Komisijai būtu jāpiešķir īstenošanas pilnvaras pieņemt Savienības līmeņa pamatnostādnes par prasībām attiecībā uz audzētāju, piegādātāju un izmantotāju personāla izglītību, apmācību un kompetenci, pieņemt sīki izstrādātus noteikumus par Savienības references laboratoriju, tās pienākumiem un uzdevumiem un par maksājumiem, ko tā var iekasēt, noteikt vienotu formātu, kādā dalībvalstis iesniedz Komisijai informāciju par šīs direktīvas īstenošanu, statistikas informāciju un citu konkrētu informāciju un kā tās piemēro drošības klauzulas.

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 291. pantu noteikumus un vispārīgus principus par mehānismiem, saskaņā ar kuriem dalībvalstis kontrolē to, kā Komisija piemēro īstenošanas pilnvaras, nosaka jau iepriekš ar regulu, ko pieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Līdz šīs jaunās regulas pieņemšanai turpina piemērot Padomes Lēmumu 1999/468/EK (1999. gada 28. jūnijs), ar ko nosaka Komisijai piešķirto ieviešanas pilnvaru īstenošanas kārtību¹, izņemot regulatīvo kontroles procedūru, kuru nepiemēro.

- (51) Komisija būtu jāpilnvaro saskaņā ar Līguma 290. pantu pieņemt deleģētus aktus attiecībā uz šādiem elementiem: izmaiņas attiecībā uz to sugu sarakstu, kuras ir īpaši jāaudzē izmantošanai procedūrās; aprūpes un turēšanas standartu izmaiņas; nogalināšanas metožu izmaiņas, tostarp to specifikācijas; izmaiņas attiecībā uz elementiem, kas dalībvalstīm jāizmanto, lai noteiktu prasības attiecībā uz audzētāju, piegādātāju un izmantotāju personāla izglītību, apmācību un kompetenci; izmaiņas attiecībā uz konkrētiem obligātiem atļaujas pieteikuma elementiem; izmaiņas attiecībā uz Savienības references laboratoriju, tās pienākumiem un uzdevumiem; kā arī piemēru izmaiņas attiecībā uz dažādiem procedūru veidiem, kas iekļauti katrā smaguma kategorijā, pamatojoties uz faktoriem saistībā ar procedūras veidu. Ir jo īpaši svarīgi, ka sagatavošanas darba gaitā Komisija veic pienācīgu apspriešanos, tostarp ekspertu līmenī.

---

¹ OV L 184, 17.7.1999., 23. lpp.

- (52) Dalībvalstīm būtu jāpieņem noteikumi par sankcijām, kas ir piemērojamas par šīs direktīvas noteikumu pārkāpumiem, un jānodrošina to īstenošana. Šīm sankcijām vajadzētu būt iedarbīgām, samērīgiem un atturošām.
- (53) Tādēļ Direktīva Nr. 86/609/EEK būtu jāatceļ. Daži grozījumi, ko ievieš ar šo direktīvu, tieši ietekmē to, kā īsteno Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1069/2009 (2009. gada 21. oktobris), ar ko nosaka veselības aizsardzības noteikumus attiecībā uz dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem un atvasinātajiem produktiem, kuri nav paredzēti cilvēku patēriņam ¹. Tādēļ būtu lietderīgi attiecīgi grozīt vienu minētās regulas noteikumu.
- (54) Ieguvumi dzīvnieku labturības ziņā no projektu atļauju retrospektīvas piemērošanas un ar to saistītās administratīvās izmaksas ir attaisnojamas tikai pašlaik notiekošiem ilgtermiņa projektiem. Tādēļ ir jāiekļauj pārejas pasākumi attiecībā uz pašlaik notiekošiem īsa un vidēja termiņa projektiem, lai izvairītos no atļauju retrospektīvas piešķiršanas, no kuras ieguvums ir visnotaļ neliels.

---

¹ OV L 300, 14.11.2009., 1. lpp.

- (55) Saskaņā ar 34. punktu Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu dalībvalstīm ir ieteikts gan savām vajadzībām, gan Savienības interesēs izstrādāt savas tabulas, kur pēc iespējas precīzāk atspoguļota atbilstība starp šo direktīvu un tās transponēšanas pasākumiem, un padarīt tās publiski pieejamas.
- (56) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi - proti, saskaņot tiesību aktus par dzīvnieku izmantošanu zinātniskiem mērķiem - nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, un to, ka mēroga vai iedarbības dēļ šo mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi šā mērķa sasniegšanai,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I NODAĻA

Vispārīgi noteikumi

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Ar šo direktīvu nosaka pasākumus tādu dzīvnieku aizsardzībai, kurus izmanto zinātnes vai izglītības vajadzībām.

Tādēļ ar to paredz noteikumus:

- a) par to, kā aizstāt un samazināt dzīvnieku izmantošanu procedūrās un kā pilnveidot procedūrās izmantoto dzīvnieku audzēšanu, turēšanu, kopšanu un izmantošanu;
  - b) par dzīvnieku izcelsmi, audzēšanu, iezīmēšanu, kopšanu un turēšanu un nogalināšanu;
  - c) par audzētāju, piegādātāju un izmantotāju darbībām;
  - d) par tādu projektu izvērtēšanu un atļaušanu, kas saistīti ar dzīvnieku izmantošanu procedūrās.
2. Šī direktīva attiecas uz gadījumiem, kad dzīvniekus izmanto vai paredz izmantot procedūrās vai kad tos īpaši audzē, lai to orgānus vai audus varētu izmantot zinātniskiem mērķiem.

Šo direktīvu piemēro, līdz šā punkta pirmajā daļā minētie dzīvnieki ir nogalināti, izmitināti jaunā mājvietā, palaisti brīvībā piemērotā dzīvotnē vai atdoti atpakaļ sugai atbilstošā audzēšanas sistēmā.

Sāpju, ciešanu, diskomforta vai ilgstoša kaitējuma likvidēšana, sekmīgi izmantojot anestēziju, atsāpināšanu vai citas metodes, nenozīmē, ka uz dzīvnieku izmantošanu procedūrās neattiecas šīs direktīvas darbības joma.

3. Šī direktīva attiecas uz šādiem dzīvniekiem:

a) dzīvi mugurkaulnieki, kas nav cilvēki, tostarp:

i) kāpurveidīgās formas, kas barojas patstāvīgi; un

ii) zīdītāju augļa formas to normālas attīstības pēdējā trešdaļā;

b) dzīvi galvkāji.

4. Šī direktīva attiecas uz tādu dzīvnieku izmantošanu procedūrās, kuri nav sasnieguši 3. punkta a) apakšpunktā minēto attīstības stadiju, ja dzīvniekam ļauj nodzīvot ilgāk par šo attīstības stadiju un ja veikto procedūru rezultātā tas var just sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kad tas sasniedzis šo attīstības stadiju.

5. Šo direktīvu nepiemēro šādos gadījumos:
- a) neeksperimentāla lauksaimniecības prakse;
  - b) neeksperimentāla klīniska veterinārijas prakse;
  - c) veterinārijas klīniski izmēģinājumi, kas vajadzīgi, lai piešķirtu veterināro zāļu tirdzniecības atļauju;
  - d) prakse atzītas lopkopības vajadzībām;
  - e) prakse, kuras galvenais mērķis ir dzīvnieku identifikācija;
  - f) prakse, kas nevar izraisīt sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kurš līdzinās tam, ko izraisa adatas ievadīšana atbilstīgi labai veterinārijas praksei, vai pārsniedz to.
6. Šo direktīvu piemēro, neskarot Padomes Direktīvu 76/768/EEK (1976. gada 27. jūlijs) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz kosmētikas līdzekļiem ¹.

---

¹ OV L 262, 27.9.1976., 169. lpp. Direktīva pārstrādāta ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1223/2009 (2009. gada 30. novembris) par kosmētikas līdzekļiem (OV L 342, 22.12.2009., 59. lpp.), ko piemēro no 2013. gada 11. jūlija.

2. pants
Stingrāki valstu pasākumi

1. Ievērojot Līgumā izklāstītos vispārīgos noteikumus, dalībvalstis var saglabāt noteikumus, kuri ir spēkā ...* un kuru mērķis ir sniegt dzīvniekiem ,uz ko attiecas šī direktīva, plašāku aizsardzību nekā tā, kas ir paredzēta šajā direktīvā.

Dalībvalstis līdz ...** informē Komisiju par šādiem valsts noteikumiem. Komisija par tiem informē pārējās dalībvalstis.

2. Rīkojoties saskaņā ar 1. punktu, dalībvalsts neaiziedz vai neaizkavē tādu dzīvnieku piegādi vai izmantošanu, kuri citā dalībvalstī audzēti un turēti saskaņā ar šo direktīvu, tāpat kā tā neaiziedz vai neaizkavē tādu produktu laišanu tirgū, kuri izstrādāti, izmantojot minētos dzīvniekus atbilstīgi šai direktīvai.

---

* OV: Lūgums ievietot datumu - šīs direktīvas spēkā stāšanās diena.

** OV: Lūgums ievietot datumu - 1. janvāris trešajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

3. pants
Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "procedūra" ir dzīvnieka invazīva vai neinvazīva izmantošana eksperimentālam vai citam zinātniskam mērķim ar zināmu vai nezināmu iznākumu, vai izglītības mērķiem, kas var dzīvniekam izraisīt sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kurš līdzinās tam, ko izraisa adatas ievadīšana atbilstīgi labai veterinārijas praksei, vai pārsniedz to.

Tas ietver jebkādas darbības, kuras izraisa vai var izraisīt dzīvnieka piedzimšanu vai izšķilšanos vai jaunas ģenētiski modificētas dzīvnieku līnijas rašanos un uzturēšanu šādos apstākļos, taču neattiecas uz dzīvnieku nogalināšanu tikai tādēļ, lai izmatotu to orgānus vai audus;

- 2) "projekts" ir darba programma, kam ir noteikts zinātnisks mērķis un kas ietver vienu vai vairākas procedūras;
- 3) "iestāde" ir ietaises, ēkas, ēku kopas vai citas telpas, un var būt vieta, kas nav pilnīgi iežogota vai apjūmta, un pārvietojamās iekārtas;

- 4) "audzētājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas audzē I pielikumā minētos dzīvniekus izmantošanai procedūrās vai to audu vai orgānu izmantošanai zinātniskiem mērķiem vai kas galvenokārt šiem mērķiem audzē citus dzīvniekus, gūstot vai negūstot no tā peļņu;
- 5) "piegādātājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas nav audzētājs un kas piegādā dzīvniekus izmantošanai procedūrās vai to audu vai orgānu izmantošanai zinātniskiem mērķiem, gūstot vai negūstot no tā peļņu;
- 6) "izmanto tājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas izmanto dzīvniekus procedūrās, gūstot vai negūstot no tā peļņu;
- 7) "kompetenta iestāde" ir iestāde vai iestādes vai struktūras, ko dalībvalsts norīko, lai pildītu no šīs direktīvas izrietošos pienākumus.

4. pants

Aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides principi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka vienmēr, kad vien iespējams, procedūras vietā izmanto zinātniski apmierinošu metodi vai testēšanas stratēģiju, kas nav saistīta ar dzīvu dzīvnieku izmantošanu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka līdz minimumam tiek samazināts projektos izmantojamo dzīvnieku skaits, neapdraudot projekta mērķus.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek pilnveidota audzēšana, turēšana un kopšana un procedūrās izmantojamās metodes, lai likvidētu vai līdz minimumam samazinātu jebkādas iespējamās sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu dzīvniekiem.
4. Saistībā ar metožu izvēli šo pantu īsteno saskaņā ar 13. pantu.

5. pants

Procedūru mērķi

Procedūras var veikt vienīgi šādiem mērķiem:

- a) pamatpētījumi;

- b) praktiskie vai lietišķie pētījumi, ar kādu no šiem mērķiem:
- i) nepieļaut, novērst, diagnosticēt vai ārstēt cilvēka, dzīvnieku vai augu slimības, veselības traucējumus vai citas anomālijas vai to izraisīto ietekmi;
  - ii) novērtēt, noteikt, regulēt vai mainīt cilvēka, dzīvnieku vai augu fizioloģiskos stāvokļus; vai
  - iii) nodrošināt dzīvnieku labturību un uzlabot lauksaimniecības vajadzībām turēto dzīvnieku audzēšanas apstākļus;
- c) jebkurai no b) punktā minētajiem nolūkiem – zāļu, pārtikas un barības un citu vielu vai produktu izstrāde, ražošana vai kvalitātes, efektivitātes un drošības pārbaude;
- d) dabiskās vides aizsardzība cilvēka vai dzīvnieku veselības vai labklājības interesēs;
- e) pētījumi ar mērķi saglabāt sugu;
- f) augstākā izglītība vai apmācība ar mērķi iegūt, uzturēt vai uzlabot arodprasmes;
- g) medicīniskās kriminālistikas izmeklēšana.

6. pants
Nogalināšanas metodes

1. Dalībvalstis nodrošina, ka dzīvniekus nogalina, sagādājot pēc iespējas mazākas sāpes, ciešanas un diskomfortu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka dzīvniekus nogalina kompetenta persona audzētāja, piegādātāja vai izmantotāja iestādē.

Tomēr laukpētījumos kompetenta persona dzīvnieku var nogalināt ārpus iestādes.

3. Attiecībā uz IV pielikumā iekļautajiem dzīvniekiem izmanto piemērotu nogalināšanas metodi, kā izklāstīts minētajā pielikumā.
4. Kompetentās iestādes var piešķirt atbrīvojumus no 3. punktā minētās prasības:
  - a) lai atļautu izmantot citu metodi, ja zinātniskie dati apliecina, ka šī metode uzskatāma par vismaz tikpat humānu; vai
  - b) ja zinātnisks pamatojums liecina, ka procedūras mērķi nevar sasniegt, izmantojot IV pielikumā izklāstīto nogalināšanas metodi.
5. Šā panta 2. un 3. punktu nepiemēro, ja dzīvnieks jānogalina ārkārtas apstākļos dzīvnieka labturības, sabiedrības veselības un sabiedrības drošības aizsardzības, dzīvnieku veselības vai ar vides apsvērumiem saistītu iemeslu dēļ.

II NODAĻA

NOTEIKUMI PAR DAŽU DZĪVNIEKU IZMANTOŠANU PROCEDŪRĀS

7. pants

Apdraudētas sugas

1. To apdraudēto sugu īpatņus, kas uzskaitītas A pielikumā Padomes Regulai Nr. (EK) Nr. 338/97 (1996. gada 9. decembris) par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, reglamentējot to tirdzniecību¹, un uz ko neattiecas minētās regulas 7. panta 1. punkts, neizmanto procedūrās, izņemot procedūras, kas atbilst šādiem nosacījumiem:
  - a) procedūras mērķis ir viens no mērķiem, kas ir minēti šīs direktīvas 5. panta b) punkta i) apakšpunktā vai c) vai e) punktā; un
  - b) ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nav iespējams sasniegt, izmantojot tādas sugas, kas nav uzskaitītas minētajā pielikumā.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, sugām.

---

¹ OV L 61, 3.3.1997., 1. lpp.

8. pants

Primāti, kas nav cilvēkveidīgie primāti

1. Ievērojot 2. punktu, primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, neizmanto procedūrās, izņemot procedūras, kas atbilst šādiem nosacījumiem:
  - a) procedūras mērķis ir viens no tiem, kas ir minēti:
    - i) šīs direktīvas 5. panta b) punkta i) apakšpunktā vai c) punktā, un to veic novājinošu vai potenciāli dzīvību apdraudošu cilvēka saslimšanu novēršanai, profilaksei, diagnosticēšanai vai ārstēšanai; vai
    - ii) 5. panta a) vai e) punktā;

un

  - b) ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nav iespējams sasniegt, izmantojot citas sugas, nevis primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti.

Šajā direktīvā novājinoša saslimšana ir samazināta personas normālā fiziskā vai psiholoģiskā rīcībspēja.

2. Primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti un kas uzskaitīti Regulas (EK) Nr. 338/97 A pielikumā, un uz ko neattiecas minētās regulas 7. panta 1. punkts, neizmanto procedūrās, izņemot procedūras, kas atbilst šādiem nosacījumiem:
- a) procedūras mērķis ir viens no tiem, kas ir minēti:
    - i) šīs direktīvas 5. panta b) punkta i) apakšpunktā vai c) punktā, un to veic novājinošu vai potenciāli dzīvību apdraudošu cilvēka saslimšanu novēršanai, profilaksei, diagnosticēšanai vai ārstēšanai; vai
    - ii) 5. panta e) punktā;
- un
- b) ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi nav iespējams sasniegt, izmantojot citas sugas, nevis primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, un izmantojot sugas, kas nav uzskaitītas minētajā pielikumā.
3. Neskarot 1. un 2. punktu, cilvēkveidīgos pētiķus procedūrās neizmanto, izņemot gadījumus, kad izmanto 55. panta 2. punkta drošības klauzulu.

9. pants

Savvaļā sagūstīti dzīvnieki

1. Savvaļā sagūstītus dzīvniekus procedūrās neizmanto.
2. Kompetentās iestādes var piešķirt atbrīvojumus no 1. punkta, ja ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi var sasniegt, vienīgi izmantojot dzīvnieku, kas audzēts izmantošanai procedūrās.
3. Dzīvnieku gūstīšanu savvaļā veic vienīgi kompetentas personas, izmantojot metodes, kas dzīvniekiem nesagādā sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, no kā iespējams izvairīties.

Ja gūstīšanas laikā vai pēc tam atklājas, ka dzīvnieks ir savainots vai nevesels, to izmeklē veterinārārsts vai cita kompetenta persona, un tiek veikti pasākumi, lai mazinātu dzīvnieka ciešanas. Kompetentās iestādes var piešķirt atbrīvojumus no prasības rīkoties, lai mazinātu dzīvnieka ciešanas, ja pastāv zinātnisks pamatojums.

10. pants

Izmantošanai procedūrās audzēti dzīvnieki

1. Dalībvalstis nodrošina, ka I pielikumā uzskaitīto sugu īpatņus var izmantot procedūrās tikai tad, ja tie ir audzēti izmantošanai procedūrās.

Tomēr no II pielikumā noteiktās dienas dalībvalstis nodrošina, ka minētajā pielikumā uzskaitītos primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, var izmantot procedūrās tikai tad, ja tie ir pēcteči nebrīvē audzētiem primātiem vai ja tos ņem no pašuzturošām kolonijām.

Šajā pantā "pašuzturoša kolonija" ir tāda kolonija, kurā dzīvniekus audzē tikai kolonijas ietvaros vai izmanto dzīvniekus no citām kolonijām, bet nevis savvaļā sagūstot dzīvniekus, un kurā dzīvnieki tiek turēti tādā veidā, lai nodrošinātu, ka tie ir pieraduši pie cilvēkiem.

Apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām pusēm, Komisija veic priekšizpēti par šā punkta otrajā daļā noteikto prasību, ietverot arī dzīvnieku veselības un labturības izvērtējumu. Priekšizpētes rezultātus publicē, vēlākais, ...^{*}. Minētajiem rezultātiem vajadzības gadījumā pievieno priekšlikumus par grozījumiem II pielikumā.

2. Komisija veic pārskatīšanu attiecībā uz primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izmantošanu no pašuzturošām kolonijām un, apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām pusēm, veic pētījumu, lai analizētu, vai praktiski ir iespējams izmantot dzīvniekus tikai no pašuzturošām kolonijām.

Pētījuma rezultātus publicē, vēlākais, ...^{**}.

---

* OV: lūgums ievietot datumu - 7 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

** OV: lūgums ievietot datumu - 12 gadus pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

3. Kompetentās iestādes var piešķirt atbīvojumus no 1. punkta, ja tam ir zinātnisks pamatojums.

11. pants

Klaiņojoši un savvaļā mītoši mājdzīvnieku sugu dzīvnieki

1. Klaiņojošus un savvaļā mītošus mājdzīvnieku sugu dzīvniekus procedūrās neizmanto.
2. Kompetentās iestādes var piešķirt atbrīvojumus no 1. punkta tikai ar šādiem nosacījumiem:
  - a) pastāv būtiska vajadzība pēc pētījumiem par dzīvnieku veselību un labturību vai nopietnu apdraudējumu videi vai cilvēku un dzīvnieku veselībai; un
  - b) ir zinātnisks pamatojums tam, ka procedūras mērķi var sasniegt, vienīgi izmantojot klaiņojošu vai savvaļas dzīvnieku.

III NODAĻA

PROCEDŪRAS

12. pants

Procedūras

1. Dalībvalstis nodrošina, ka procedūras tiek veiktas izmantotāja iestādē.

Kompetentā iestāde var piešķirt atbrīvojumu no šā punkta pirmās daļas, ja tam ir zinātnisks pamatojums.

2. Procedūras drīkst veikt tikai projekta ietvaros.

13. pants

Metodes izvēle

1. Neskarot valstu tiesību aktus, ar kuriem aizliedz noteiktus metožu veidus, dalībvalstis nodrošina, ka procedūru neveic, ja vajadzīgo rezultātu iegūšanai Savienības tiesību aktos ir atzīta cita metode vai testēšanas stratēģija, kas nav saistīta ar dzīvu dzīvnieku izmantošanu.
2. Izvēloties starp procedūrām, izvēlas tās, kuras visvairāk atbilst turpmāk norādītajām prasībām, proti:
  - a) kurās izmanto minimālu dzīvnieku skaitu;

- b) kurās iesaista dzīvniekus ar zemāko spēju just sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu;
- c) kuras rada vismazākās iespējamās sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu;

un kurām ir vislielākā iespēja nodrošināt apmierinošus rezultātus.

- 3. Pēc iespējas izvairās no nāves kā procedūras mērķa parametra, un to aizstāj ar agrīniem un humāniem mērķa parametriem. Ja nav iespējams izvairīties no nāves kā mērķa parametra, procedūru plāno tā, lai:
  - a) nobeigtos pēc iespējas mazāk dzīvnieku; un
  - b) pēc iespējas samazinātu dzīvnieka ciešanu ilgumu un intensitāti un pēc iespējas nodrošinātu nesāpīgu nāvi.

14. pants *Anestēzija*

- 1. Dalībvalstis nodrošina, ka, ja vien tas nav nepiemēroti, procedūru veic ar vispārējo vai vietējo anestēziju un ka izmanto pretsāpju līdzekļus vai citu piemērotu metodi, nodrošinot, ka sāpes, ciešanas un diskomforts tiek samazināti līdz minimumam.

Procedūras, kuras saistītas ar nopietniem ievainojumiem, kas var izraisīt stipras sāpes, nedrīkst veikt bez anestēzijas.

2. Izlemjot par vajadzību lietot anestēziju, ņem vērā to, vai:
  - a) ir uzskatāms, ka anestēzija dzīvnieku traumē vairāk nekā pati procedūra; un
  - b) anestēzija ir nesavienojama ar izmēģinājuma mērķi.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka bez pietiekamas anestēzijas vai atsāpināšanas dzīvniekiem nedod zāles, kas tiem neļauj vai traucē izrādīt sāpes.

Šādos gadījumos sniedz zinātnisku pamatojumu un datus par anestēzijas vai atsāpināšanas režīmu.
4. Dzīvniekam, kurš var just sāpes pēc anestēzijas izbeigšanās, lieto profilaktisku vai pēcoperācijas atsāpināšanu vai izmanto citu piemērotu sāpju mazināšanas metodi, ja vien tas ir savienojams ar procedūras mērķi.
5. Tiklīdz ir sasniegts procedūras mērķis, tiek veiktas attiecīgas darbības, lai samazinātu dzīvnieka ciešanas.

15. pants

Procedūru smaguma klasifikācija

1. Dalībvalstis nodrošina visu procedūru klasificēšanu – "neatgriezeniska", "viegla", "mērena" vai "smaga" – katrā gadījumā atsevišķi, izmantojot VIII pielikumā izklāstītos klasifikācijas piešķiršanas kritērijus.
2. Izņemot gadījumus, kad piemēro 55. panta 3. punkta drošības klauzulu, dalībvalstis nodrošina, ka procedūra netiek veikta, ja tā saistīta ar stiprām sāpēm, ciešanām vai diskomfortu, kas var būt ilgstošs un nevar tikt samazināts.

16. pants

Atkārtota izmantošana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad procedūrā varētu izmantot citu dzīvnieku, kam iepriekš nav veiktas procedūras, vienā vai vairākās procedūrās jau izmantotu dzīvnieku var atkārtoti izmantot jaunās procedūrās tikai tad, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:
  - a) iepriekšējās procedūras faktiskais smagums bija "viegls" vai mērens";
  - b) ir pierādīts, ka dzīvnieka vispārējais veselības un labsajūtas stāvoklis ir pilnībā atjaunojies;

- c) nākamā procedūra ir klasificēta kā "viegla", "mērena" vai "neatgriezeniska"; un
  - d) tas atbilst veterinārārstu konsultācijām, ņemot vērā katra dzīvnieka mūžā pieredzēto.
2. Izņēmuma gadījumos, atkāpjoties no 1. punkta a) apakšpunkta, pēc tam, kad veterinārārsts ir izmeklējis dzīvnieku, kompetentā iestāde var atļaut atkārtoti izmantot dzīvnieku, ar nosacījumu, ka dzīvnieks pēc tam, kad tam ir veikta procedūra, kas rada ievērojamas sāpes, diskomfortu vai līdzīgas ciešanas, nav izmantots vairāk nekā vienu reizi.

17. pants

Procedūras beigas

1. Procedūru uzskata par beigušos, kad vairs nav jāveic nekādi novērojumi par šo procedūru vai – attiecībā uz jaunām ģenētiski modificētu dzīvnieku līnijām – kad pēcnācējiem vairs netiek novērotas sāpes, ciešanas, diskomforts vai ilgstošs kaitējums vai tiem vairs nevajadzētu just sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, kas līdzinās tam, ko izraisa adatas ievadīšana, vai pārsniedz to.
2. Procedūras beigās veterinārārsts vai cita kompetenta persona lemj par to, vai dzīvnieks ir atstājams dzīvs. Dzīvnieku nogalina, ja uzskata, ka tas varētu turpināt just mērenas vai stipras sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu.

3. Ja dzīvnieks jāatstāj dzīvs, tas saņem veselības stāvoklim atbilstošu kopšanu un izmitināšanu.

18. pants

Orgānu un audu apmaiņa

Dalībvalstis vajadzības gadījumā veicina nogalinātu dzīvnieku orgānu un audu apmaiņas programmu izveidi.

19. pants

Dzīvnieku palaišana brīvībā un izmitināšana jaunā mājvietā

Dalībvalstis var atļaut dzīvniekus, kas izmantoti vai paredzēti izmantošanai procedūrās, izmitināt jaunā mājvietā vai palaist brīvībā piemērotā dzīvotnē vai atdot atpakaļ sugai atbilstošā audzēšanas sistēmā, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) to ļauj dzīvnieka veselības stāvoklis;
- b) nav apdraudējuma sabiedrības veselībai, dzīvnieka veselībai vai videi; un
- c) ir veikti piemēroti pasākumi, lai sargātu dzīvnieka labsajūtu.

IV NODAĻA

ATĻAUJAS

1. SADAĻA

ATĻAUJAS AUDZĒTĀJIEM, PIEGĀDĀTĀJIEM UN IZMANTOTĀJIEM

20. pants

Atļaujas audzētājiem, piegādātājiem un izmantotājiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentā iestāde visiem audzētājiem, piegādātājiem un izmantotājiem piešķir atļaujas un reģistrē tos. Šādu atļauju var piešķirt uz ierobežotu termiņu.

Atļauju piešķir tikai tad, ja audzētājs, piegādātājs vai izmantotājs un tā iestāde atbilst šīs direktīvas prasībām.

2. Atļaujā norāda personu, kas atbildīga par to, lai nodrošinātu atbilstību šīs direktīvas noteikumiem, un personu vai personas, kas minētas 24. panta 1. punktā un 25. pantā.
3. Atļauju prasa atjaunināt, ja notiek tādas būtiskas izmaiņas audzētāja, piegādātāja vai izmantotāja iestādes struktūrā vai darbībā, kas varētu negatīvi ietekmēt dzīvnieku labturību.
4. Dalībvalstis nodrošina to, ka kompetentai iestādei paziņo par izmaiņām saistībā ar 2. punktā minēto personu vai personām.

21. pants

Atļaujas apturēšana un atcelšana

1. Ja audzētājs, piegādātājs vai izmantotājs vairs neatbilst šīs direktīvas prasībām, kompetentā iestāde veic vai pieprasa veikt attiecīgus koriģējošus pasākumus, vai arī aptur vai atceļ piešķirto atļauju.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka atļaujas apturēšana vai atcelšana negatīvi neiespaido iestādē mītošo dzīvnieku labturību.

22. pants

Prasības iekārtām un aprīkojumam

1. Dalībvalstis nodrošina, ka visām audzētāja, piegādātāja vai izmantotāja iestādēm ir iekārtas un aprīkojums, kas piemērots izmitināmo dzīvnieku sugai un, ja tiek veiktas procedūras, to veikšanai.
2. Šā panta 1. punktā minēto iekārtu un aprīkojuma konstrukcija, uzbūve un darbības metode nodrošina procedūru pēc iespējas efektīvāku veikšanu, un to mērķis ir panākt, lai uzticamus rezultātus varētu iegūt, izmantojot minimālu dzīvnieku skaitu un radot tiem minimālas sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu.
3. Lai īstenotu 1. un 2. punktu, dalībvalstis nodrošina atbilstību attiecīgajām III pielikumā izklāstītajām prasībām.

23. pants

Darbinieku kompetence

1. Dalībvalstis nodrošina, ka katram audzētājam, piegādātājam vai izmantotājam ir pietiekams skaits darbinieku.
2. Darbinieki ir attiecīgi izglītoti un apmācīti, pirms viņi veic kādu no šīm darbībām:
  - a) procedūru veikšana ar dzīvniekiem;
  - b) procedūru un projektu plānošana;
  - c) dzīvnieku kopšana; vai
  - d) dzīvnieku nogalināšana.

Personas, kas veic b) apakšpunktā minētās darbības, ir ieguvušas izglītību zinātnes disciplīnā, kas attiecas uz veicamo darbu, un tām ir zināšanas par konkrēto sugu.

Darbiniekus, kas veic a), c) vai d) apakšpunktā minētās darbības, uzrauga uzdevumu veikšanas laikā līdz brīdim, kad tie pierādījuši vajadzīgo kompetenci.

Dalībvalstis ar atļauju vai citu līdzekļu palīdzību nodrošina, ka šajā punktā paredzētās prasības ir izpildītas.

3. Pamatojoties uz V pielikumā izklāstītajiem elementiem, dalībvalstis publicē prasību minimumu attiecībā uz izglītību un apmācību un prasības, lai iegūtu, uzturētu un pierādītu 2. punktā izklāstīto darbību veikšanai vajadzīgo kompetenci.
4. Kopienas līmeņa nesaistošas pamatnostādnes attiecībā uz 2. punktā izklāstītajām prasībām var pieņemt saskaņā ar 56. panta 2. punktā minēto konsultēšanās procedūru.

24. pants

Īpašas prasības attiecībā uz darbiniekiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka katram audzētājam, piegādātājam un izmantotājam uz vietas ir viena vai vairākas personas, kas:
  - a) atbild par iestādē audzēto, turēto, nogalināto vai izmantoto dzīvnieku labturības un kopšanas pārraudzību;
  - b) nodrošina, ka darbiniekiem, kas nodarbojas ar dzīvniekiem, ir pieejama informācija par iestādē izmitināto dzīvnieku sugu;
  - c) atbild par to, lai darbinieki ir attiecīgi izglītoti, kompetenti un nepārtraukti apmācīti, un tos uzrauga, līdz tie ir pierādījuši, ka viņiem ir prasītā kompetence.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka 40. panta 2. punkta b) apakšpunktā minētās personas:
- a) nodrošina, ka aptur nevajadzīgas sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, ko dzīvniekam sagādā jebkuras procedūras gaitā; un
  - b) nodrošina, ka projektus īsteno saskaņā ar projekta atļauju vai - 42. pantā minētajos gadījumos – saskaņā ar kompetentajai iestādei nosūtīto pieteikumu vai jebkuru kompetentās iestādes lēmumu, un nodrošina, ka gadījumā, ja netiek ievēroti nosacījumi, veic un dokumentē attiecīgus pasākumus atbilstības panākšanai.

25. pants

Norīkotais veterinārārsts

Dalībvalstis nodrošina, ka katram audzētājam, piegādātājam un izmantotājam ir norīkots veterinārārsts ar īpašām zināšanām laboratorijas dzīvnieku medicīnā vai – atbilstīgā gadījumā – piemēroti kvalificēts eksperts, kam uzticēti padomdevēja pienākumi saistībā ar dzīvnieku labsajūtu un ārstēšanu.

26. pants

Dzīvnieku labturības struktūra

1. Dalībvalstis nodrošina, ka katrs audzētājs, piegādātājs un izmantotājs izveido dzīvnieku labturības struktūru.
2. Dzīvnieku labturības struktūrā ir vismaz persona vai personas, kas iestādē atbild par dzīvnieku labturību un kopšanu, un – izmantotāja gadījumā – zinātniskā personāla pārstāvis. Dzīvnieku labturības struktūra saņem ieguldījumu arī no norīkotā veterinārārsta vai 25. pantā minētā eksperta.
3. Dalībvalstis var atļaut maza apmēra audzētājiem, piegādātājiem un izmantotājiem pildīt 27. panta 1. punktā minētos uzdevumus ar citiem līdzekļiem.

27. pants

Dzīvnieku labturības struktūras uzdevumi

1. Dzīvnieku labturības struktūra pilda vismaz šādus uzdevumus:
  - a) darbiniekus, kas nodarbojas ar dzīvniekiem, konsultē par jautājumiem, kuri ir saistīti ar dzīvnieku ieguvī, izmitināšanu, kopšanu un izmantošanu;
  - b) konsultē darbiniekus par aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasības piemērošanu un pastāvīgi tos informē par tehnikas un zinātnes atziņām saistībā ar minētās prasības piemērošanu;

- c) ievieš un pārskata iekšējos darbības procesus attiecībā uz uzraudzību, ziņošanu un pēckontroli saistībā ar iestādē izmitināto vai izmantoto dzīvnieku labturību;
- d) seko projektu attīstībai un rezultātiem, ņemot vērā ietekmi uz izmantotajiem dzīvniekiem un nosakot elementus, kas vēl vairāk veicina aizstāšanu, samazināšanu un pilnveidi, un konsultējot par šiem elementiem; un
- e) konsultē par jaunas mājvietas atrašanas programmām, tostarp par jaunā mājvietā izmitināmo dzīvnieku pienācīgu socializāciju.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka dokumentāciju par dzīvnieku labturības struktūras sniegtajām konsultācijām un lēmumus saistībā ar šīm konsultācijām glabā vismaz trīs gadus.

Dokumentāciju pēc pieprasījuma dara pieejamu kompetentajai iestādei.

28. pants

Primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, audzēšanas stratēģija

Dalībvalstis nodrošina, ka primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, audzētājiem ir stratēģija, lai palielinātu to dzīvnieku proporciju, kas ir nebrīvē audzētu primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, pēcteči.

29. pants

Programma dzīvnieku izmitināšanai jaunā mājvietā vai palaišanai brīvībā

Ja dalībvalstis atļauj izmitināšanu jaunā mājvietā, audzētājiem, piegādātājiem un izmantotājiem, no kuriem dzīvniekus ir paredzēts nodot izmitināšanai jaunā mājvietā, ir jaunu mājvietu programma, kas nodrošina izmitināmo dzīvnieku socializāciju. Attiecībā uz savvaļas dzīvniekiem, pirms viņi tiek palaisti brīvībā savā dzīvotnē, vajadzības gadījumā īsteno rehabilitācijas programmu.

30. pants

Dokumentācija attiecībā uz dzīvniekiem

1. Dalībvalstis nodrošina, ka visi audzētāji, piegādātāji un izmantotāji glabā dokumentāciju vismaz par:
  - a) audzēto, iegūto, piegādāto, procedūrās izmantoto, brīvībā palaisto vai jaunā mājvietā izmitināto dzīvnieku skaitu un sugām;
  - b) dzīvnieku izcelsmi, totarp par to, vai tie ir audzēti izmantošanai procedūrās;
  - c) dienu, kad dzīvnieki iegūti, piegādāti, palaisti brīvībā vai izmitināti jaunā mājvietā;
  - d) vietu, no kurienes dzīvnieki ir iegūti;
  - e) dzīvnieku saņēmēja vārdu/nosaukumu un adresi;

- f) katrā iestādē nobeigušos un nogalināto dzīvnieku skaitu un sugām. Attiecībā uz dzīvniekiem, kas nobeigušiem, norāda nāves cēloni, ja tas ir zināms; un
  - g) izmantotāju gadījumā – par projektiem, kuros dzīvnieki ir izmantoti.
2. Šā panta 1. punktā minēto dokumentāciju glabā vismaz piecus gadus un pēc pieprasījuma dara pieejamu kompetentajai iestādei.

31. pants

Dati par suņiem, kaķiem un primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti

1. Dalībvalstis nodrošina, ka par katru suni, kaķi un primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, audzētājs, piegādātājs un izmantotājs glabā šādus datus:
- a) identitāte;
  - b) dzimšanas vieta un laiks (ja zināms);
  - c) vai dzīvnieks ir audzēts izmantošanai procedūrās; un
  - d) par primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti – vai dzīvnieks ir nebrīvē audzētu primātu pēctecis.

2. Katram sunim, kaķim un primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izveido individuālu biogrāfiskās uzskaites kartīti, kuru aizpilda, kamēr dzīvnieks tiek turēts šīs direktīvas mērķiem.

Kartīti izveido dzimšanas brīdī vai iespējami drīz pēc tam, un tajā iekļauj būtiskas ziņas par konkrētā dzīvnieka vairošanos, veterināro aprūpi un socializāciju, kā arī par projektiem, kuros tas ticis izmantots.

3. Šajā pantā minētos datus glabā vismaz trīs gadus pēc dzīvnieka nāves vai izmitināšanas jaunā mājvietā un pēc pieprasījuma dara pieejamus kompetentajai iestādei.

Ja dzīvnieks tiek izmitināts jaunā mājvietā, kopā ar dzīvnieku nosūta attiecīgo veterinārās aprūpes un sociālo informāciju no 2. punktā minētās individuālās biogrāfiskās uzskaites kartītes.

32. pants

Suņu, kaķu un primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, marķēšana un identifikācija

1. Ikvienu suni, kaķi vai primātu, kas nav cilvēkveidīgais primāts – vēlākais, atšķirot to no mātes – ar iespējami nesāpīgāku paņēmienu iezīmē ar pastāvīgu individuālu pazīšanas zīmi.
2. Ja suni, kaķi vai primātu, kas nav cilvēkveidīgais primāts, pārved no viena audzētāja, piegādātāja vai izmantotāja pie cita pirms atšķiršanas no mātes un ja nav lietderīgi to iepriekš iezīmēt, saņēmējam ir jāglabā dokumentācija, kur jo īpaši ir norādīta māte, līdz dzīvnieks tiek attiecīgi iezīmēts.

3. Ja audzētājs, piegādātājs vai izmantotājs saņem no mātes atšķirtu suni, kaķi vai primātu, kas nav cilvēkveidīgais primāts, tad dzīvnieku pēc iespējas drīz ar iespējami nesāpīgāku paņēmienienu iezīmē ar pastāvīgu pazīšanas zīmi.
4. Audzētājs, piegādātājs vai izmantotājs pēc kompetentās iestādes pieprasījuma paziņo iemeslus, kādēļ dzīvnieks nav iezīmēts.

33. pants

Kopšana un izmitināšana

1. Attiecībā uz dzīvnieku kopšanu un izmitināšanu dalībvalstis nodrošina, ka:
  - a) visiem dzīvniekiem ir nodrošināts mitekklis, vide, barība, ūdens un kopšana, kas ir piemērota to veselībai un labsajūtai;
  - b) dzīvnieka fizioloģisko un etoloģisko vajadzību apmierināšanas ierobežojumi ir samazināti līdz minimumam;
  - c) dzīvnieku audzēšanas, turēšanas vai izmantošanas vides apstākļus pārbauda katru dienu;
  - d) tiek veikti pasākumi, kas nodrošina to, ka pēc iespējas drīz novērš konstatētos trūkumus vai sāpes, ciešanas, diskomfortu vai ilgstošu kaitējumu, no kā iespējams izvairīties; un
  - e) dzīvniekus transportē pienācīgos apstākļos.

2. Šā panta 1. punkta nolūkā dalībvalstis nodrošina to, ka III pielikumā izklāstītos kopšanas un izmitināšanas standartus piemēro no minētajā pielikumā noteiktās dienas.
3. Zinātniski pamatotu iemeslu, dzīvnieku labturības vai dzīvnieku veselības apsvērumu dēļ dalībvalstis var pieļaut atbrīvojumus no 1. punkta a) apakšpunkta vai 2. punkta prasībām.

2. SADAĻA

INSPEKCIJAS

34. pants

Dalībvalstu veiktas inspekcijas

1. Dalībvalstis nodrošina to, ka kompetentās iestādes regulāri veic visu audzētāju, piegādātāju un izmantotāju, tostarp viņu iestāžu, inspekcijas, lai pārbaudītu atbilstību šīs direktīvas prasībām.
2. Kompetentā iestāde pielāgo inspekciju biežumu, pamatojoties uz katras iestādes riska analīzi un ņemot vērā:
  - a) izmitināto dzīvnieku skaitu un sugu;
  - b) to, kā audzētājs, piegādātājs vai izmantotājs līdz šim pildījis šīs direktīvas prasības;

- c) attiecīgā izmantotāja īstenoto projektu skaitu un veidu; un
  - d) jebkādu informāciju, kas varētu liecināt par neatbilstību.
3. Katru gadu inspicē vismaz vienu trešdaļu izmantotāju atbilstīgi 2. punktā minētajai riska analīzei. Taču primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, audzētājus, piegādātājus un izmantotājus inspicē vismaz vienu reizi gadā.
  4. Piemērotu daļu inspekciju veic bez iepriekšēja brīdinājuma.
  5. Visu inspekciju dokumentāciju glabā vismaz piecus gadus.

35. pants

Dalībvalsts veikto inspekciju kontrole

1. Šaubu gadījumā, ņemot vērā, *inter alia*, bez iepriekšēja brīdinājuma veikto inspekciju proporciju, Komisija kontrolē valsts inspekciju infrastruktūru un darbību dalībvalstīs.
2. Dalībvalsts, kuras teritorijā veic 1. punktā minēto kontroli, sniedz Komisijas ekspertiem visu palīdzību, kas vajadzīga viņu uzdevumu veikšanai. Komisija informē attiecīgās dalībvalsts kompetento iestādi par kontroles rezultātiem.
3. Attiecīgās dalībvalsts kompetentā iestāde veic pasākumus, lai ņemtu vērā 1. punktā minētās kontroles rezultātus.

3. SADAĻA

PRASĪBAS PROJEKTIEM

36. pants

Projektu atļaujas

1. Neskarot 42. pantu, dalībvalstis nodrošina, ka projekti netiek īstenoti bez kompetentās iestādes iepriekšējas atļaujas un ka projekti tiek īstenoti saskaņā ar atļauju vai - 42. pantā minētajos gadījumos – saskaņā ar kompetentajai iestādei nosūtīto pieteikumu vai jebkuru kompetentās iestādes lēmumu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka projekti netiek īstenoti, ja nav saņemts kompetentās iestādes veikts pozitīvs projekta izvērtējums saskaņā ar 38. pantu.

37. pants

Projekta atļaujas pieteikums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka projekta atļaujas pieteikumu iesniedz izmantotājs vai par projektu atbildīgā persona. Pieteikumā iekļauj vismaz šādus elementus:
  - a) projekta priekšlikumu;

- b) projekta netehnisku kopsavilkumu; un
  - c) ziņas par VI pielikumā izklāstītajiem elementiem.
2. Attiecībā uz 42. panta 1. punktā minētajiem projektiem dalībvalstis var atcelt šā panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto prasību.

38. pants

Projekta izvērtējums

1. Projekta izvērtēšanu veic tik detalizēti, cik tas ir piemēroti attiecīgajam projekta veidam, un tās gaitā pārlicinās par projekta atbilstību šādiem kritērijiem:
- a) projekts ir pamatots no zinātnes vai izglītības viedokļa, vai tā īstenošana noteikta tiesību aktos;
  - b) projekta mērķi attaisno dzīvnieku izmantošanu; un
  - c) projekts plānots tā, lai procedūras būtu iespējams veikt cik vien iespējams humāni un videi nekaitīgi.

2. Projekta izvērtējumā jo īpaši iekļauj šādus aspektus:
- a) projekta mērķu izvērtējums, paredzami zinātniskie rezultāti vai izglītojošā vērtība;
  - b) izvērtējums par to, kā projektā ievērota prasība par aizstāšanu, samazināšanu un pilnveidi;
  - c) procedūru smaguma klasifikācijas izvērtējums un kategoriju piešķiršana;
  - d) projekta kaitējuma un ieguvumu analīze, lai izvērtētu, vai kaitējums dzīvniekiem ciešanu, sāpju un diskomforta ziņā ir attaisnojams ar gaidāmo rezultātu, ņemot vērā ētiskos apsvērumus, un vai tas var dot labumu cilvēkiem, dzīvniekiem vai videi;
  - e) 6. līdz 12., 14., 16. un 33. pantā minētā pamatojuma izvērtējums; un
  - f) noteikt, vai un kad projekts būtu izvērtējams retrospektīvi.
3. Kompetentā iestāde, kas veic projekta izvērtēšanu, atbild par iespēju izmantot speciālistus jo īpaši šādās jomās:
- a) zinātniskā izmantojuma jomas, kurās izmantos dzīvniekus, tostarp aizstāšana, samazināšana un pilnveide attiecīgajās jomās;

- b) eksperimentu plānošana, attiecīgos gadījumos arī statistika;
- c) veterinārijas prakse laboratorijas dzīvnieku zinātnē vai, attiecīgā gadījumā, savvaļas dzīvnieku veterinārijas prakse;
- d) dzīvnieku audzēšana un kopšana saistībā ar sugu, kuras īpatņus paredzēts izmantot.

4. Projekta izvērtēšanas process ir pārskatāms.

Ņemot vērā intelektuālā īpašuma un konfidenciālas informācijas aizsardzību, projekta izvērtēšanu veic objektīvi, un tajā var ietvert neatkarīgu personu atzinumus.

39. pants

Retrospektīva izvērtēšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad tas noteikts atbilstīgi 38. panta 2. punkta f) apakšpunktam, retrospektīvu izvērtēšanu veic kompetentā iestāde, kura, pamatojoties uz izmantotāja iesniegtajam vajadzīgajiem dokumentiem, izvērtē šādas lietas:
  - a) vai ir sasniegti projekta mērķi;
  - b) kāds kaitējums ir nodarīts dzīvniekiem, tostarp izmantoto dzīvnieku skaitu un sugas un procedūru smagumu; un

- c) elementus, kas var veicināt aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasības turpmāku īstenošanu.
- 2. Retrospektīvu izvērtēšanu veic visiem projektiem, kuros izmanto primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, un projektiem, kuri ietver procedūras, kas klasificētas kā "smagas", tostarp tās, kas minētas 15. panta 2. punktā.
- 3. Neskarot šā panta 2. punktu un atkāpjoties no 38. panta 2. punkta f) apakšpunkta, dalībvalstis var atbrīvot no prasības par retrospektīvo izvērtēšanu projektus, kuros izmanto tikai tādas procedūras, kas klasificētas kā "vieglas" vai "neatgriezeniskas".

40. pants

Projekta atļaujas piešķiršana

- 1. Projekta atļauju piešķir tikai tām procedūrām, kurām ir:
  - a) veikta projekta izvērtēšana; un
  - b) noteikta procedūru smaguma klasifikācija.

2. Projekta atļaujā norāda šādas ziņas:
  - a) izmantotājs, kas sāk projektu;
  - b) personas, kuras atbild par visu projekta īstenošanu un tā atbilstību projekta atļaujai;
  - c) vajadzības gadījumā – iestādes, kurās projekts tiks īstenots; un
  - d) īpaši nosacījumi, kas izriet no projekta izvērtēšanas, tostarp tas, vai projektu izvērtē retrospektīvi.
3. Projekta atļauju piešķir uz termiņu, kas nepārsniedz piecus gadus.
4. Dalībvalstis var pieļaut, ka atļauju izsniedz vairākiem viena izmantotāja īstenotiem vispārējiem projektiem, ja šie projekti atbilst reglamentējošajām prasībām vai ja šajos projektos dzīvniekus izmanto ražošanas vai diagnostikas vajadzībām, piemērojot pārbaudītas metodes.

41. pants

Lēmumi par atļaujas piešķiršanu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka lēmumu par atļauju pieņem un par to paziņo pieteikuma iesniedzējam, vēlākais, 40 darbadienas pēc pilnīga un pareiza pieteikuma saņemšanas. Šajā laikposmā iekļauj projekta izvērtēšanu.

2. Ja to pamato projekta ir sarežģītība vai daudzdisciplinārā būtība, kompetentā iestāde var 1. punktā minēto termiņu vienu reizi pagarināt uz papildu laiku, kas nepārsniedz 15 darbadienas. Pagarinājumu un tā ilgumu atbilstīgi pamato un dara zināmu pieteikuma iesniedzējam pirms 1. punktā minētā termiņa beigām.
3. Kompetentās iestādes pēc iespējas ātri pieteikuma iesniedzējam apliecina visu atļauju pieteikumu ssaņemšanu un norāda 1. punktā minēto termiņu, kurā jāpieņem lēmums.
4. Ja ir iesniegts nepilnīgs vai nepareizs pieteikums, kompetentā iestāde pēc iespējas ātri informē pieteikuma iesniedzēju par vajadzību iesniegt jebkādu papildu dokumentāciju un par jebkādu iespējamājo iespaidu uz piemērojamā termiņa skaitīšanu.

42. pants

Vienkāršota administratīvā procedūra

1. Dalībvalstis var nolemt piemērot vienkāršotu administratīvo procedūru projektiem, kuros ietvertās procedūras tiek klasificētas kā "neatgriezeniskas", "vieglas" vai "mērenas" un kuros neizmanto primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, ja tas vajadzīgs reglamentējošo prasību izpildei, vai kuros dzīvniekus izmanto ražošanas vai diagnostikas vajadzībām, piemērojot pārbaudītas metodes.

2. Ieviešot vienkāršotu administratīvo procedūru, dalībvalstis nodrošina, ka tiek izpildīti šādi nosacījumi:
  - a) pieteikumā ir norādīti 40. panta 2. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētie elementi;
  - b) projekta izvērtēšanu veic saskaņā ar 38. pantu; un
  - c) netiek pārsniegts 41. panta 1. punktā minētais termiņš.
3. Ja projektā tiek veiktas tādas izmaiņas, kas var negatīvi ietekmēt dzīvnieku labturību, dalībvalstis pieprasa papildu projekta izvērtējumu ar pozitīvu iznākumu.
4. Projektiem, kuru īstenošana atļauta saskaņā ar šo pantu, *mutatis mutandis* piemēro 40. panta 3. un 4. punktu, 41. panta 3. punktu un 44. panta 3., 4. un 5. punktu.

43. pants

Projektu netehniskie kopsavilkumi

1. Neskarot noteikumus par intelektuālā īpašuma un konfidenciālas informācijas aizsardzību, projekta netehniskajā kopsavilkumā sniedz šādas ziņas:
  - a) informācija par projekta mērķiem, tostarp par paredzamajiem kaitējumiem un ieguvumiem un ziņas par izmantojamo dzīvnieku skaitu un veidu;
  - b) pierādījums par aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasības ievērošanu.

Projekta netehniskais kopsavilkums ir anonīms, un tajā nav iekļauti izmantotāja vai tā darbinieku vārdi/nosaukumi un adreses.

2. Dalībvalstis var prasīt, lai projekta netehniskajā kopsavilkumā precizē to, vai un līdz kuram laikam attiecībā uz projektu ir jāveic retrospektīvā izvērtēšana. Tādā gadījumā dalībvalsts nodrošina, ka projekta netehnisko kopsavilkumu atjaunina ar jebkādas retrospektīvas izvērtēšanas rezultātiem.
3. Dalībvalstis publicē atļauto projektu netehniskos kopsavilkumus un to atjauninājumus.

44. pants

Projekta atļaujas grozīšana, atjaunošana un atsaukšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka ir jāveic projekta atļaujas grozīšana vai atjaunošana, ja veic tādas izmaiņas projektā, kas var negatīvi ietekmēt dzīvnieku labturību.
2. Projekta atļaujas grozīšanai vai atjaunošanai vajadzīgs turpmāks labvēlīgs projekta izvērtējuma iznākums.

3. Kompetentā iestāde var atsaukt projekta atļauju, ja projekta īstenošana neatbilst projekta atļaujai.
4. Ja projekta atļauju atsauc, tas nedrīkst negatīvi iespaidot projektā izmantoto vai izmantošanai paredzēto dzīvnieku labturību.
5. Dalībvalstis izstrādā un publicē nosacījumus projektu atļauju grozīšanai un atjaunošanai.

45. pants

Dokumentācija

1. Dalībvalstis nodrošina, ka visu attiecīgo dokumentāciju, tostarp projekta atļaujas un projekta izvērtēšanas iznākumu, glabā vismaz trīs gadus pēc projekta atļaujas beigu datuma vai pēc 41. panta 1. punktā minētā termiņa beigām, un tā ir pieejama kompetentajai iestādei.
2. Neskarot 1. punktu, dokumentāciju par projektiem, kuriem veicama retrospektīva izvērtēšana, glabā līdz attiecīgās retrospektīvās izvērtēšanas pabeigšanai.

V NODAĻA

DUBLĒŠANĀS NOVĒRŠANA UN ALTERNATĪVAS PIEEJAS

46. pants

Izvairīšanās no procedūru dublēšanās

Katra dalībvalsts atzīst citu dalībvalstu datus, kas ir iegūti, veicot Savienības tiesību aktos atzītas procedūras, izņemot gadījumus, kad sabiedrības veselības, drošības vai vides aizsardzības nolūkā attiecībā uz šiem datiem jāveic papildu procedūras.

47. pants

Alternatīvas pieejas

1. Komisija un dalībvalstis veicina tādu alternatīvu pieeju izstrādi un validāciju, kuras varētu sniegt tādu pašu vai vēl plašāku informāciju kā tā, kas iegūta procedūrās ar dzīvniekiem, bet kuras nav saistītas ar dzīvnieku izmantošanu vai kurās izmanto mazāk dzīvnieku, vai kuras saistītas ar mazāk sāpīgām procedūrām, un tās veic citus pasākumus, ko tās uzskata par vajadzīgiem pētniecības veicināšanai šajā jomā.

2. Dalībvalstis palīdz Komisijai noteikt un izvirzīt piemērotas specializētas un kvalificētas laboratorijas šo validācijas pētījumu veikšanai.
3. Pēc apspriešanās ar dalībvalstīm Komisija nosaka šo validācijas pētījumu prioritātes un sadala uzdevumus starp laboratorijām minēto pētījumu veikšanai.
4. Dalībvalstis valstu līmenī nodrošina alternatīvu pieeju veicināšanu un izplata informācijas izplatīšanu par tām.
5. Dalībvalstis izvirza vienu kontaktpunktu, kas konsultē par validēšanai ierosināto alternatīvo pieeju regulatīvo atbilstību un piemērotību.
6. Komisija atbilstīgi rīkojas, lai saņemtu starptautisku piekrišanu visām alternatīvajām pieejām, kas validētas Savienībā.

48. pants

Savienības references laboratorija

1. Savienības references laboratorija, tās pienākumi un uzdevumi ir noteikti VII pielikumā.

2. Savienības references laboratorija var iekasēt samaksu par pakalpojumiem, ko tā sniedz un kas nav tiešs stimuls aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides turpmākai attīstībai.
3. Sīki izstrādātus noteikumus, kas vajadzīgi šā panta 2. punkta un VII pielikuma īstenošanai, var pieņemt saskaņā ar 56. panta 3. punktā minēto regulatīvo procedūru.

49. pants

Zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības valstu komitejas

1. Katra dalībvalsts izveido zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzības valsts komiteju. Tā konsultē kompetentās iestādes un dzīvnieku labturības struktūras, kas saistītas ar dzīvnieku iegūšanu, audzēšanu, izmitināšanu, kopšanu un izmantošanu procedūrās, un nodrošina paraugprakses apmaiņu.
2. Šā panta 1. punktā minētās valstu komitejas apmainās ar informāciju par dzīvnieku labturības struktūru darbību un projektu izvērtēšanu un dalās pieredzē par paraugpraksi Savienībā.

VI NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

50. pants

Pielikumu pielāgošana tehnikas attīstībai

Nolūkā nodrošināt, ka I un III līdz VIII pielikuma noteikumi atspoguļo tehnikas vai zinātnes progresu, ņemot vērā pieredzi, kas gūta šīs direktīvas īstenošanā, jo īpaši saistībā ar 54. panta 1. punktā minētajiem ziņojumiem, Komisija var ar deleģētiem aktiem saskaņā ar 51. pantu un atbilstīgi 52. un 53. pantā paredzētajiem nosacījumiem pieņemt izmaiņas minētajos pielikumos, izņemot VIII pielikuma I un II sadaļā. Šīs direktīvas III pielikuma B sadaļā minētos termiņus nesaīsina. Pieņemot šādus deleģētos aktus, Komisija rīkojas saskaņā ar attiecīgajiem šīs direktīvas noteikumiem.

51. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt 50. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz astoņu gadu laikposmu, sākot ar ...*. Komisija iesniedz ziņojumu par deleģētajām pilnvarām ne vēlāk kā 12 mēnešus pirms astoņu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome to neatsauc saskaņā ar 52. pantu.
2. Tiklīdz Komisija pieņem deleģēto aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
3. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai ir piešķirtas, ievērojot nosacījumus, kas paredzēti 52. un 53. pantā.

52. pants

Deleģēšanas atsaukšana

1. Eiropas Parlaments vai Padome var jebkurā laikā atsaukt 50. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu.

---

* OV: lūgums ievietot datumu - šīs direktīvas spēkā stāšanās diena.

2. Iestāde, kura ir uzsākusi iekšējo procedūru, lai pieņemtu lēmumu par to, vai atsaukt pilnvaru deleģēšanu, cenšas informēt otru iestādi un Komisiju pietiekami savlaicīgi pirms galīgā lēmuma pieņemšanas, norādot, kuras deleģētās pilnvaras varētu tikt atsauktas, un iespējamās šīs atsaukšanas iemeslus.
3. Ar atsaukšanas lēmumu tiek izbeigta minētajā lēmumā norādīto pilnvaru deleģēšana. Lēmums stājas spēkā nekavējoties vai vēlākā dienā, kas norādīta minētajā lēmumā. Tas neskar jau spēkā esošo aktu spēkā esamību. To publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

53. pants

Iebildumi pret deleģētajiem aktiem

1. Eiropas Parlaments vai Padome var izteikt iebildumus pret deleģēto aktu divos mēnešos no tā paziņošanas dienas.

Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes ierosmes minēto termiņu pagarina par diviem mēnešiem.

2. Ja, šim termiņam beidzoties, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus pret deleģēto aktu, to publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tas stājas spēkā dienā, kas tajā paredzēta.

Deleģēto aktu var publicēt *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un tas var stāties spēkā pirms minētā termiņa beigām, ja gan Eiropas Parlaments, gan Padome abi ir informējuši Komisiju, ka neparedz izteikt iebildumus.

3. Ja Eiropas Parlaments vai Padome izsaka iebildumus pret deleģēto aktu, tas nestājas spēkā. Iestāde, kas izsaka iebildumus pret deleģēto aktu, izklāsta iebildumu pamatojumu.

54. pants

Ziņojumu sniegšana

1. Dalībvalstis līdz ...^{*} un pēc tam ik pēc pieciem gadiem nosūta Komisijai informāciju par to, kā tiek īstenota šī direktīva un jo īpaši tās 10. panta 1. punkts, 26., 28., 34., 38., 39., 43. un 46. pants.
2. Katru gadu dalībvalstis apkopo un publisko statistikas informāciju par dzīvnieku izmantošanu procedūrās, tostarp informāciju par procedūru faktisko smagumu un procedūrās izmantoto primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izcelsmi un sugām.

Dalībvalstis minēto statistisko informāciju iesniedz Komisijai līdz ...^{**} un pēc tam katru gadu.

---

* OV: lūgums ievietot datumu - 8 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

** OV: lūgums ievietot datumu - 5 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā.

3. Ik gadu dalībvalstis iesniedz Komisijai detalizētu informāciju par atbrīvojumiem, kas piešķirti saskaņā ar 6. panta 4. punkta a) apakšpunktu.
4. Komisija saskaņā ar 56. panta 3. punktā minēto regulatīvo procedūru līdz ... * izveido vienotu formātu šā panta 1., 2. un 3. punktā minētās informācijas sniegšanai.

55. pants

Drošības klauzulas

1. Ja dalībvalstij ir zinātniski pamatots iemesls uzskatīt, ka ir būtiski primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izmantot nolūkos, kas 8. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) punktā minēti attiecībā uz cilvēkiem, bet ja šāda izmantošana nav nolūkā veikt novājinošu vai potenciāli dzīvību apdraudošu cilvēka saslimšanu novēršanu, profilaksi, diagnosticēšanu vai ārstēšanu, tā var pieņemt provizorisku pasākumu, ar ko atļauj šādu izmantošanu ar nosacījumu, ka attiecīgo mērķi nevar sasniegt, izmantojot sugas, kuras nav primāti, kas nav cilvēkveidīgie primāti.
2. Ja dalībvalstij ir pietiekams pamats uzskatīt, ka manipulācijai ir izšķirīga nozīme sugas saglabāšanā vai saistībā ar dzīvību apdraudošas vai novājinošas cilvēka saslimšanas neparedzētu uzliesmojumu, tā var pieņemt provizorisku pasākumu, ar ko cilvēkveidīgos pērtiķus atļauj izmantot procedūrās, kurām ir viens no 5. panta b) punkta i) apakšpunktā, c) punktā vai e) punktā minētajiem mērķiem, ar nosacījumu, ka procedūras mērķi nevar sasniegt, izmantojot citas sugas, kuras nav cilvēkveidīgie pērtiķi, vai alternatīvas metodes. Tomēr nevar uzskatīt, ka atsauce uz 5. panta b) punkta i) apakšpunktu ietver atsauci uz dzīvniekiem un augiem.

---

* OV: lūgums ievietot datumu - 18 mēneši pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā.

3. Ja izņēmuma un zinātniski pamatotu iemeslu dēļ dalībvalsts uzskata, ka ir jāatļauj izmantot procedūru, kura saistīta ar stiprām sāpēm, ciešanām vai diskomfortu, kas var būt ilgstošs un nevar tikt samazināts, kā minēts 15. panta 2. punktā, tā var pieņemt provizorisku pasākumu, ar ko atļauj izmantot šādu procedūru. Dalībvalstis var izlemt neļaut šādās procedūrās izmantot primātus, kas nav cilvēkveidīgie primāti.
4. Dalībvalsts, kas pieņēmusi provizorisku pasākumu saskaņā ar 1., 2. vai 3. punktu, nekavējoties par to paziņo Komisijai un citām dalībvalstīm, norādot lēmuma iemeslus un iesniedzot pierādījumus par 1., 2. un 3. punktā aprakstīto situāciju, kura ir provizoriskā pasākuma pamatā.

Komisija 30 dienās pēc tam, kad no dalībvalsts ir saņemta informācija, jautājumu iesniedz 56. panta 1. punktā minētajai komitejai un saskaņā ar 56. panta 3. punktā minēto regulatīvo procedūru vai nu:

- a) atļauj veikt pagaidu pasākumu uz lēmumā noteikto laiku; vai arī
- b) pieprasa dalībvalstij atcelt pagaidu pasākumu.

56. pants

Komiteja

1. Komisijai palīdz komiteja.
2. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 3. un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. pantu.

3. Ja ir atsauce uz šo punktu, piemēro Lēmuma 1999/468/EK 5. un 7. pantu, ņemot vērā tā 8. pantu.

Lēmuma Nr. 1999/468/EK 5. panta 6. punktā paredzētais termiņš ir trīs mēneši.

57. pants

Komisijas ziņojums

1. Līdz ... * un pēc tam reizi piecos gados Komisija, pamatojoties uz informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm atbilstīgi 54. panta 1. punktam, iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par šīs direktīvas īstenošanu.
2. Līdz ... * un pēc tam reizi trijos gados Komisija, pamatojoties uz statistikas informāciju, kas saņemta no dalībvalstīm atbilstīgi 54. panta 2. punktam, iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei kopsavilkuma ziņojumu par minēto informāciju.

---

* OV: lūgums ievietot datumu - 9 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

58. pants
Pārskatīšana

Komisija pārskata šo direktīvu līdz ...^{*}, ņemot vērā to, kā pilnveidojušās alternatīvās metodes, kas nav saistītas ar dzīvnieku, jo īpaši primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, izmantošanu, un attiecīgos gadījumos ierosina grozījumus.

Apspriežoties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, Komisija vajadzības gadījumā veic periodisku tematisku pārskatīšanu par to kā aizstāt, samazināt un pilnveidot dzīvnieku izmantošanu procedūrās, īpašu uzmanību pievēršot primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, kā arī tehnoloģijas attīstībai un jaunām zināšanām zinātnes un dzīvnieku labturības jomā.

59. pants
Kompetentās iestādes

1. Katra dalībvalsts norīko vienu vai vairākas kompetentās iestādes, kas ir atbildīgas par šīs direktīvas īstenošanu.

Šai direktīvā noteikto īpašo uzdevumu veikšanai dalībvalstis var norīkot struktūras, kuras nav valsts iestādes, tikai tad, ja ir pierādījumi, ka attiecīgajai struktūrai:

- a) ir uzdevumu veikšanai vajadzīgā pieredze un infrastruktūra; un

---

^{*} OV: lūgums ievietot datumu - 7 gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

b) nav interešu konflikta saistībā ar uzdevumu veikšanu.

Šādi norīkotas struktūras šīs direktīvas nolūkiem uzskatāmas par kompetentajām iestādēm.

2. Katra dalībvalsts līdz ... * sniedz Komisijai sīku informāciju par valsts iestādi, kura saistībā ar šo direktīvu darbojas kā kontaktpunkts, kā arī šādas informācijas atjauninājumus.

Komisija publisko minēto kontaktpunktu sarakstu.

60. pants

Sankcijas

Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, ko piemēro par to noteikumu pārkāpumiem, kurus attiecīgā valsts pieņēmusi saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai minētos noteikumus īstenotu. Paredzētajām sankcijām jābūt iedarbīgām, samērīgām un atturošām.

Dalībvalstis līdz ... ** paziņo par šiem noteikumiem Komisijai un nekavējoties paziņo tai par visiem to turpmākiem grozījumiem.

---

* OV: lūgums ievietot datumu - trīs mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

** OV: lūgums ievietot datumu - 27 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

61. pants
Transponēšana

1. Dalībvalstis līdz ...^{*} pieņem un publicē normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis tūlīt dara zināmu Komisijai minēto noteikumu tekstu.

Dalībvalstis piemēro minētos noteikumus no ...^{**}.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu, vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarīt šādu atsauci.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

62. pants
Atcelšana

1. Direktīvu Nr. 86/609/EEK atceļ no ...^{**}, izņemot 13. pantu, ko atceļ no ...^{***}.

---

^{*} OV: lūgums ievietot datumu - 24 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

^{**} OV: lūgums ievietot datumu - 1. janvāris trešajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

^{***} OV: lūgums ievietot datumu - 30 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

2. Atsauces uz atcelto direktīvu uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu.

63. pants

Grozījumi Regulā (EK) Nr. 1069/2009

Regulas (EK) Nr. 1069/2009 8. panta a) punkta iv) apakšpunktu aizstāj ar šādu apakšpunktu:

- "iv) dzīvnieki, kurus izmanto procedūrā vai procedūrās, kā definēts 3. pantā Direktīvā .../.../ES (... gada ...) par zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību⁺, gadījumos, kad kompetentā iestāde nolemj, ka šādi dzīvnieki vai to ķermeņa daļas šīs procedūras vai procedūru rezultātā var radīt nopietnus draudus cilvēku vai citu dzīvnieku veselībai, neskarot Regulas (EK) Nr. 1831/2003 3. panta 2. punktu;

⁺ O V L ... **".

64. pants

Pārejas noteikumi

1. Normatīvos un administratīvos aktus, kas pieņemti saskaņā ar 36. līdz 45. pantu, dalībvalstis nepiemēro projektiem, kuri apstiprināti pirms ...^{***} un kuru īstenošana neturpinās pēc ...^{****}

---

* OV: lūgums ievietot šīs direktīvas numuru un datumu.

** OV: lūgums ievietot šīs direktīvas publikācijas atsauci.

*** OV: lūgums ievietot datumu - 1. janvāris trešajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

**** OV: lūgums ievietot datumu - 1. janvāris astotajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

2. Projektiem, kuri apstiprināti pirms ...* un kuru īstenošana turpinās pēc ...**, saņem projekta atļauju līdz ...**.

65. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

66. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Briselē,

*Eiropas Parlamenta vārdā -
priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā -
priekšsēdētājs*

---

* OV: lūgums ievietot datumu - 1. janvāris trešajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

** OV: lūgums ievietot datumu - 1. janvāris astotajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas.

I PIELIKUMS

10. pantā minēto dzīvnieku saraksts

1. Pele (*Mus musculus*)
2. Žurka (*Rattus norvegicus*)
3. Jūrascūciņa (*Cavia porcellus*)
4. Zeltais kāmis (*Mesocricetus auratus*)
5. Ķīnas kāmis (*Cricetulus griseus*)
6. Smilšu pele (*Meriones unguiculatus*)
7. Trusis (*Oryctolagus cuniculus*)
8. Suns (*Canis familiaris*)
9. Kaķis (*Felis catus*)
10. Visu sugu primāti, kas nav cilvēkveidīgie primāti
11. Varde (*Xenopus (laevis, tropicalis)*, *Rana (temporaria, pipiens)*)
12. Zebras zivs (*Danio rerio*)

II PIELIKUMS

10. panta 1. punkta otrajā daļā minēto primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, un datumu saraksts

Sugas	Datums
Parastais kalitrikss (<i>Callithrix jacchus</i>)	... * . gada 1 janvāris
Garastes makaks (<i>Macaca fascicularis</i>)	5 gadi pēc tam, kad publicēti 10. panta 1. punkta ceturtajā daļā minētās priekšizpētes rezultāti, ja ar to nesniedz ieteikumu pagarināt periodu
Rēzus pērtiķis (<i>Macaca mulatta</i>)	5 gadi pēc tam, kad publicēti 10. panta 1. punkta ceturtajā daļā minētās priekšizpētes rezultāti, ja ar to nesniedz ieteikumu pagarināt periodu
Citi primāti, kas nav cilvēkveidīgie primāti	5 gadi pēc tam, kad publicēti 10. panta 1. punkta ceturtajā daļā minētās priekšizpētes rezultāti, ja ar to nesniedz ieteikumu pagarināt periodu

---

* OV: lūgums ievietot datumu - 1. janvāris trešajā gadā pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas

III PIELIKUMS

Prasības iestādēm un attiecībā uz dzīvnieku kopšanu un izmitināšanu

A sadaļa. Vispārīgā sadaļa

1.	Telpas
1.1.	Funkcijas un vispārīgā konstrukcija
a)	Visas telpas projektē tā, lai radītu vidi, kurā ievērotas tajās turamās sugas dzīvnieku fizioloģiskās un etoloģiskās vajadzības. Telpas arī projektē un apsaimnieko tā, lai novērstu nepiederošu personu piekļūšanu un dzīvnieku iekļūšanu vai izkļūšanu.
b)	Iestādēm ir aktīva apkopes programma, lai novērstu un izlabotu defektus ēkās un aprīkojumā.
1.2.	Turēšanas telpas
a)	Iestādē ir regulārs un efektīvs telpu tīrīšanas grafiks, un tajā uztur apmierinošus higiēnas standartus.
b)	Sienas un grīdas klāj ar virsmas materiālu, kas izturīgs pret stipru nolietošanos, ko rada dzīvnieki un tīrīšana. Materiāls nekaitē dzīvnieku veselībai un ir tāds, lai dzīvnieki nevarētu savainoties. Papildus aizsargā aprīkojumu vai ierīces, lai dzīvnieki tās nevarētu sabojāt vai paši savainoties.
c)	Nesaderīgas sugas, piemēram, plēsoņas un medījamus dzīvniekus, vai dzīvniekus, kam ir vajadzīgi atšķirīgi vides apstākļi, neizmitina vienā telpā un – plēsoņu un medījamo dzīvnieku gadījumā – saredzamā, saožamā vai sadzirdamā attālumā.

1.3. Vispārējiem un īpašiem mērķiem paredzētas procedūru telpas

- a) Iestādēs, vajadzības gadījumā, ir pieejams tāds laboratorijas aprīkojums, lai varētu veikt vienkāršas diagnosticējošas pārbaudes, pēcnāves apskati un/vai tādu paraugu noņemšanu, kuru plašāku laboratorisku izmeklēšanu veic citur. Vispārējiem un īpašiem mērķiem paredzētas telpas ir pieejamas situācijās, kad procedūras vai novērojumus nav vēlams veikt dzīvnieku turēšanas telpās.
- b) Ir telpas, kurās var izolēt jauniegūtus dzīvniekus, līdz var noteikt to veselības stāvokli un novērtēt un līdz minimumam samazināt iespējamo veselības apdraudējumu pārējiem dzīvniekiem.
- c) Ir paredzētas telpas, lai slimus vai ievainotus dzīvniekus varētu turēt atsevišķi.

1.4. Palīgtelpas

- a) Noliktavas telpas projektē, izmanto un uztur tā, lai nodrošinātu barības un pakaišu kvalitāti. Šīs telpas, ciktāl iespējams, ir aizsargātas pret parazītiem un kukaiņiem. Citus materiālus, kurus var piesārņot vai kuri var radīt apdraudējumu dzīvniekiem vai apkalpojošam personālam, glabā atsevišķi.
- b) Tīrīšanas un mazgāšanas vietas ir pietiekami plašas, lai tajās izvietotu lietotā aprīkojuma tīrīšanas un dezinfekcijas iekārtas. Tīrīšanas procesu organizē tā, lai nošķirtu tīrā un netīrā aprīkojuma plūsmu un tādējādi novērstu tikko notīrītā aprīkojuma piesārņošanu.
- c) Iestādes nodrošina nobeigušos dzīvnieku un dzīvnieku atkritumu higiēnisku uzglabāšanu un drošu iznīcināšanu.
- d) Ja ir vajadzība veikt ķirurģiskas procedūras sterilos apstākļos, nodrošina vienu vai vairāk nekā vienu pienācīgi aprīkotu telpu, kā arī pēcoperācijas atveseļošanās telpas.

2. Vide un tās kontrole

2.1 Vēdināšana un temperatūra

- a) Ar izolāciju, apsildi un ventilāciju turēšanas telpās nodrošina, ka gaisa cirkulācija, putekļu daudzums un gāzu koncentrācija ir uzturēta tādā līmenī, kas ir dzīvniekiem nekaitīgs.
- b) Temperatūru un relatīvo mitrumu turēšanas telpās pielāgo sugai un vecuma grupai, ko tajās izmitina. Temperatūru mēra un reģistrē katru dienu.
- c) Dzīvniekus nedrīkst turēt ārā tādos klimatiskos apstākļos, kas tiem var radīt diskomfortu.

2.2. Apgaismojums

- a) Ja dabiskais apgaismojums nenodrošina piemērotu gaismas/tumsas ciklu, nodrošina kontrolētu apgaismojumu, lai apmierinātu dzīvnieku bioloģiskās vajadzības un nodrošinātu apmierinošu darba vidi.
- b) Apgaismojums atbilst dzīvnieku audzēšanas procedūru un dzīvnieku apskates vajadzībām.
- c) Nodrošina sugai pielāgotus regulārus fotoperiodus un apgaismojuma intensitāti.
- d) Turot albīnus dzīvniekus, apgaismojumu regulē, ņemot vērā to jutīgumu pret gaismu.

2.3. Troksnis

- a) Trokšņa līmenis, tostarp ultraskaņa, nedrīkst negatīvi ietekmēt dzīvnieku labturību.
- b) Iestādēs ir signalizācijas sistēmas, kuru radītās skaņas neietilpst dzīvnieku dzirdes diapazonā, ja tas neierobežo to sadzirdamību cilvēkiem.
- c) Turēšanas telpas vajadzības gadījumā aprīko ar skaņas izolācijas un slāpēšanas materiāliem.

2.4. Signalizācijas sistēmas

- a) Iestādēs, kurās izmanto elektriskas un mehāniskas iekārtas vides kontrolei un aizsardzībai, ir rezerves sistēma, lai uzturētu galvenos pakalpojumus un avārijas apgaismojuma sistēmas un lai nodrošinātu, ka signalizācijas sistēmas pašas spēj darboties bez atteices.
- b) Apkures un ventilācijas sistēmas aprīko ar kontrolierīcēm un signālierīcēm.
- c) Redzamā vietā ir novietotas skaidras instrukcijas par rīcību ārkārtas gadījumos.

3. Dzīvnieku kopšana

3.1. Veselība

- a) Iestādēs ir izveidota stratēģija, lai nodrošinātu, ka tiek uzturēts tāds dzīvnieku veselības stāvoklis, kas nodrošina dzīvnieku labturību un atbilst zinātniskajām prasībām. Šajā stratēģijā ietilpst regulāras veselības pārbaudes, mikrobioloģiskā uzraudzības programma, plāni rīcībai veselības traucējumu gadījumā un ir noteikti veselības parametri un procedūras jaunu dzīvnieku ieviešanai.
- b) Dzīvniekus vismaz reizi dienā pārbauda kompetenta persona. Ar šādām pārbaudēm nodrošina, ka tiek identificēti visi slimie vai ievainotie dzīvnieki un veikti attiecīgi pasākumi.

3.2. Savvaļā sagūstīti dzīvnieki

- a) Sagūstīšanas vietās ir pieejami attiecīgajai sugai piemēroti pārvadāšanas konteineri un transporta līdzekļi – gadījumam, ja dzīvnieki jāpārviesto izmeklēšanas vai ārstēšanas vajadzībām.
- b) Īpašu uzmanību pievērš un veic attiecīgus pasākumus savvaļā sagūstītu dzīvnieku aklimatizēšanai, karantīnai, izmitināšanai, audzēšanai un kopšanai, kā arī, vajadzības gadījumā, nosaka kārtību to palaišanai brīvībā pēc procedūru pabeigšanas.

3.3. Izmitināšana un vides dažādošana

a) Izmitināšana

Dzīvniekus, kas pēc dabas nav vienpatņi, izmitina kopā ar citiem īpatņiem stabilās saderīgu īpatņu grupās. Gadījumos, kad atbilstīgi 33. panta 3. punktam ir atļauts dzīvniekus izmitināt pa vienam, izmitināšanas ilgumu ierobežo līdz minimālajam nepieciešamajam periodam un saglabā redzes, dzirdes, ožas un/vai taustes kontaktu. Dzīvnieku iekļaušanu vai atkārtotu iekļaušanu jau izveidotās grupās rūpīgi novēro, lai izvairītos no nesaderības problēmām un sociālo attiecību traucējumiem.

b) Vides dažādošana

Visiem dzīvniekiem nodrošina telpu, kas ir pietiekami daudzveidīga, lai būtu iespējamas dažādas normālas uzvedības izpausmes. Dzīvniekiem ļauj zināmā mērā kontrolēt un izvēlēties vidi, lai mazinātu stresa izraisītu uzvedību. Iestādēs ir piemērotas vides dažādošanas metodes, lai paplašinātu dzīvniekiem pieejamo darbību klāstu un palielinātu to spējas pielāgoties dzīvei nebrīvē, tostarp iespējas nodoties fiziskām nodarbēm, barības meklēšanai, manipulācijām un izzināšanas darbībām atkarībā no sugas. Vides dažādošanas aprīkojumu dzīvnieku sprostos pielāgo dzīvnieka sugai un individuālajām vajadzībām. Dažādošanas stratēģijas iestādēs regulāri pārskata un atjaunina.

c) Dzīvnieku sprostī

Dzīvnieku sprostī ir darināti no dzīvnieku veselībai nekaitīgiem materiāliem. To uzbūve un konstrukcija ir tāda, lai dzīvnieki nevarētu savainoties. Tie izgatavoti no izturīga materiāla, kas piemērots tīrīšanas un dezinfekcijas metodēm, ja vien tie nav paredzēti vienreizējai lietošanai. Dzīvnieku sprostu grīdas konstrukcija ir piemērota dzīvnieku sugai un vecumam un veidota tā, lai būtu vieglāk izvākt ekskrementus.

3.4. Barošana

- a) Barības forma, saturs un pasniegšanas veids atbilst dzīvnieka uztura un uzvedības vajadzībām.
- b) Dzīvnieka uzturs ir garšīgs un nepiesārņots. Izvēloties izejvielas, izgatavojot, sagatavojot un pasniedzot barību, iestādes veic pasākumus, lai līdz minimumam samazinātu ķīmisko, fizikālo un mikrobioloģisko piesārņojumu.
- c) Arī barības iepakojums, pārvadāšana un uzglabāšana ir tāda, lai izvairītos no piesārņojuma, bojāšanās vai iznīcināšanas. Visas barības piltuves, siles vai citus barošanas piederumus regulāri tīra un, vajadzības gadījumā, sterilizē.
- d) Katram dzīvniekam nodrošina iespēju piekļūt barībai un pietiekami plašu barošanās vietu, lai mazinātu sāncensību.

3.5. Dzirdīšana

- a) Visiem dzīvniekiem allaž ir pieejams nepiesārņots dzeramais ūdens.
- b) Ja izmanto automātiskās dzirdīšanas sistēmas, tās regulāri pārbauda, veic to apkopi un skalošanu, lai izvairītos no negadījumiem. Ja izmanto būrus ar vienlaidu grīdu, rūpējas par applūšanas riska samazināšanu.
- c) Veic pasākumus, lai ūdens piegādi akvārijiem un tvertnēm pielāgotu katras zivju, abinieku un rāpuļu sugas vajadzībām un panesībai.

3.6. Atpūtas vietas un guļvietas
a) Allaž nodrošina sugai piemērotus guļvietas materiālus vai konstrukcijas, tostarp mīgas materiālus vai konstrukcijas vaislas dzīvniekiem.
b) Dzīvnieku sprostā atbilstīgi sugas vajadzībām. Nodrošina tādu grīdas segumu, lai visiem dzīvniekiem būtu stabila un ērta atpūtas vieta. Rūpējas, lai visas guļvietas būtu tīras un sausas.
3.7. Apkope
Iestādes ievieš pieradināšanas un apmācības programmas, ko piemērotu dzīvniekiem, procedūrām un projekta ilgumam.

B sadaļa. Sadaļa par atsevišķām sugām

1. Peles, žurkas, smilšu peles, kāmjī un jūrascūciņas

Šajā un nākamajās tabulās par pelēm, žurkām, smilšu pelēm, kāmjiem un jūrascūciņām "sprosta augstums" nozīmē vertikālo attālumu no sprosta grīdas līdz sprosta augšējai horizontālajai daļai, un vairāk nekā 50 % sprosta minimālās platības pirms vides dažādošanai paredzētu ierīču pievienošanas ir šādā augstumā.

Plānojot procedūras, ņem vērā dzīvnieku iespējamo augšanu, lai visā pētījuma laikā būtu nodrošināta pietiekama platība (kas sīkāk noteikta 1.1.–1.5. tabulā).

1.1. tabula. Peles

	Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Sprosta minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Krājumos un procedūru laikā	līdz 20	330	60	12	2017. gada 1. janvāris
	vairāk nekā 20 un mazāk nekā 25	330	70	12	
	vairāk nekā 25 un mazāk nekā 30	330	80	12	
	vairāk nekā 30	330	100	12	
Vaislai		330		12	
		Monogāmam pārim (autbrīdings/inbrīdings) vai trio (inbrīdings). Par katru papildu mātīti ar metienu to palielina par 180 cm ² .			
Krājumi pie audzētājiem*	mazāk nekā 20	950	40	12	
Sprosta lielums 950 cm ²					
Sprosta lielums 1500 cm ²	mazāk nekā 20	1500	30	12	

* Peles pēc atšķiršanas var turēt šādā lielākā blīvumā īsajā periodā no atšķiršanas līdz izvešanai, ar nosacījumu, ka dzīvniekus tur lielākos sprostos ar pietiekami daudzveidīgu vidi, un šie izmitināšanas apstākļi nedrīkst radīt labklājības trūkumu, piemēram, agresijas, saslimstības un mirstības līmeņa pieaugumu, stereotipu uzvedību un citus uzvedības trūkumus, svara zudumu vai citādu fizioloģisku vai uzvedības reakciju uz stresu.

1.2. tabula. Žurkas

	Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Sprosta minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Krājumos un procedūru laikā*	mazāk nekā 200	800	200	18	2017. gada 1. janvāris
	vairāk nekā 200 un mazāk nekā 300	800	250	18	
	vairāk nekā 300 un mazāk nekā 400	800	350	18	
	vairāk nekā 400 un mazāk nekā 600	800	450	18	
	vairāk nekā 600	1500	600	18	
Vaislai		800 Mātīte un metiens. Par katru papildu pieaugušo dzīvnieku, ko pastāvīgi iemitina sprostā to palielina par 400 cm ²		18	
Krājumi pie audzētājiem** Sprosta lielums 1500 cm ²	mazāk nekā 50	1500	100	18	
	virs 50 un mazāk nekā 100	1500	125	18	
	virs 100 un mazāk nekā 150	1500	150	18	
	virs 150 un mazāk nekā 200	1500	175	18	
Krājumi pie audzētājiem** Sprosta lielums 2 500 cm ²	mazāk nekā 100	2500	100	18	
	virs 100 un mazāk nekā 150	2500	125	18	
	virs 150 un mazāk nekā 200	2500	150	18	

* Ilgtermiņa pētījumos, ja katram dzīvniekam atvēlētā telpa, tuvojoties pētījuma beigām, kļūst mazāka par norādīto, prioritāra ir stabila sociālo struktūru saglabāšana.

** Žurkas pēc atšķiršanas var turēt šādā lielākā blīvumā īsajā periodā no atšķiršanas līdz izvešanai, ar nosacījumu, ka dzīvniekus tur lielākos sprostos ar pietiekami daudzveidīgu vidi, un šie izmitināšanas apstākļi nedrīkst radīt labklājības trūkumu, piemēram, agresijas, saslimstības un mirstības līmeņa pieaugumu, stereotipu uzvedību un citus uzvedības trūkumus, svāra zudumu vai citādu fizioloģisku vai uzvedības reakciju uz stresu.

1.3. tabula. Smilšu peles

	Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Sprosta minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Krājumos un procedūru laikā	mazāk nekā 40	1200	150	18	2017. gada 1. janvāris
	virs 40	1200	250	18	
Vaislai		1200 Monogāms pāris vai trio ar mazuli		18	

1.4. tabula. Kāmji

	Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Sprosta minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Krājumos un procedūru laikā	mazāk nekā 60	800	150	14	2017. gada 1. janvāris
	virs 60 un mazāk nekā 100	800	200	14	
	virs 100	800	250	14	
Vaislai		800 Mātīte vai monogāms pāris ar metienu		14	
Krājumi pie audzētājiem*	mazāk nekā 60	1500	100	14	

* Kāmji pēc atšķiršanas var turēt šādā lielākā blīvumā īsajā periodā no atšķiršanas līdz izvešanai, ar nosacījumu, ka dzīvniekus tur lielākos sprostos ar pietiekami daudzveidīgu vidi, un šie izmitināšanas apstākļi nedrīkst radīt labklājības trūkumu, piemēram, agresijas, saslimstības un mirstības līmeņa pieaugumu, stereotipu uzvedību un citus uzvedības trūkumus, svāra zudumu vai citādu fizioloģisku vai uzvedības reakciju uz stresu.

1.5. tabula. Jūscūciņas

	Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Sprosta minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Krājumos un procedūru laikā	mazāk nekā 200	1800	200	23	2017. gada 1. janvāris
	virs 200 un mazāk nekā 300	1800	350	23	
	virs 300 un mazāk nekā 450	1800	500	23	
	virs 450 un mazāk nekā 700	2500	700	23	
	virs 700	2500	900	23	
Vaislai		2500 Pāris ar metienu. Katrai papildu vaislas mātītei to palielina par 1000 cm ²		23	

2. Truši

Lauksaimniecības pētījumu laikā, kad pētījuma mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai dzīvnieki tiktu turēti apstākļos, kas līdzīgi tiem, kādos tur dzīvniekus komercsaimniecībās, dzīvnieku turēšana atbilst vismaz standartiem, kas noteikti Direktīvā 98/58/EK ¹.

¹ Padomes Direktīva 98/58/EK (1998. gada 20. jūlijs) par lauksaimniecībā izmantojamo dzīvnieku aizsardzību (OV L 221, 8.8.1998., 23. lpp.).

Sprostā izvieto paaugstinājumus. Paaugstinājums ir tāds, lai dzīvnieks varētu uz tā gulēt un sēdēt un zem tā brīvi kustēties, un tas nedrīkst nosegt vairāk kā 40 % grīdas platības. Ja ārkārtēju zinātnisku vai veterināru iemeslu dēļ paaugstinājumu nevar lietot, sprostā platību palielina par 33 % vienam trusim un par 60 % diviem trušiem. Ja paaugstinājumu ierīko trušiem, kas ir jaunāki par 10 nedēļām, paaugstinājuma platība ir vismaz 55×25 cm un augstums no grīdas ir tāds, lai dzīvnieki to varētu izmantot.

2.1. tabula. Truši, kas vecāki par 10 nedēļām

2.1. tabula attiecas gan uz būriem, gan aplokiem. Papildu grīdas platība vienam trusim ir vismaz 3000 cm² trešajam, ceturtajam, piektajam un sestajam trusim, bet, pārsniedzot skaitu seši, par katru trusi papildus pievieno vismaz 2500 cm² platību.

Galīgā ķermeņa masa (kg)	Minimālā grīdas platība vienam vai diviem labi satiekošiem dzīvniekiem (cm ²)	Minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
mazāk nekā 3	3500	45	2017. gada 1. janvāris
no 3 līdz 5	4200	45	
virs 5	5400	60	

2.2. tabula. Trušu māte un metiens

Trušu mātes masa (kg)	Sprosta minimālā platība* (cm ²)	Papildplatība migām (cm ²)	Minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
mazāk nekā 3	3500	1000	45	2017. gada 1. janvāris
no 3 līdz 5	4200	1200	45	
vairāk nekā 5	5400	1400	60	

2.3. tabula. Par 10 nedēļām jaunāki truši

2.3. tabula attiecas gan uz būriem, gan aplokiem.

Vecums	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Minimālā grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
No atšķiršanas līdz 7 nedēļām	4000	800	40	2017. gada 1. janvāris
No 7 līdz 10 nedēļām	4000	1200	40	

2.4. tabula. Truši: optimālie izmēri paaugstinājumiem sprostos, kuru izmēri ir norādīti 2.1. tabulā.

Vecums nedēļās	Galīgā ķermeņa masa (kg)	Optimālais lielums (cm x cm)	Optimālais augstums no sprosta grīdas (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
virs 10	mazāk nekā 3	55 x 25	25	2017. gada 1. janvāris
	no 3 un līdz 5	55 x 30	25	
	virs 5	60 x 35	30	

3. Kaži

Kažus neizmitina pa vienam ilgāk par divdesmit četrām secīgām stundām. Kažus, kuri vairākkārt ir bijuši agresīvi pret citiem kažiem, izmitina atsevišķi tikai tad, ja tiem nevar atrast piemērotu kompanjonu. Visus indivīdus, kuri izvietoti pa pāriem vai grupās, vismaz reizi nedēļā novēro, vai neveidojas sociālais stress. Kaķenes ar kaķēniem, kuri nav sasnieguši četru nedēļu vecumu, vai kaķenes grūsnības pēdējās divās nedēļās var izmitināt atsevišķi.

3. tabula. Kaži

Minimālā platība, kurā var turēt kaķeni ar kaķēniem, ir platība, kāda piemērota vienam kaķim, un to pakāpeniski paplašina tā, lai līdz četru mēnešu vecumam kaķēni būtu pārvietoti, ievērojot telpas prasības pieaugušiem kažiem.

Attālums starp barošanas vietām un pakaišu paplātēm nav mazāks par 0,5 m, un tās nedrīkst mainīt vietām.

	Grīda* (m ²)	Plaukti (m ²)	Augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena
Minimums vienam pieaugušam dzīvniekam	1,5	0,5	2	2017. gada 1. janvāris
Katram papildu dzīvniekam pieskaita vēl	0,75	0,25	–	

Piezīme: * Grīdas platība bez plauktiem.

4. Suņi

Ja iespējams, suņiem nodrošina āra aplokus. Suņus neizmitina pa vienam ilgāk par četrām secīgām stundām.

Iekšējais sprosts aizņem vismaz 50 % no minimālās platības, kas jāatvēr suņiem saskaņā ar 4.1. tabulu.

Turpmāk noteiktā telpas lieluma pamatā ir prasības, kas noteiktas dzinējsuņu turēšanai, bet lielākiem šķirnes suņiem, kā sanbernārs vai īru vilku suns, jāatvēr krietni lielāka platība, nekā norādīts 4.1. tabulā. Citām šķirnēm, kas nav laboratorijas dzinējsuņi, atvēlamo telpu nosaka, konsultējoties ar veterinārārstu.

4.1. tabula. Suņi

Suņus, kurus tur pāros vai grupās, var izmitināt platībā, kas ir puse no kopējās paredzētās platības (2 m² sunim līdz 20 kg, 4 m² sunim virs 20 kg), kad ar tiem veic šajā direktīvā noteiktās procedūras, ja zinātniskiem mērķiem tādai nošķiršanai ir būtiska nozīme. Periods, kad suns tiek šādi izmitināts, nedrīkst pārsniegt četras secīgas stundas.

Barojošai kucei ar kucēniem atvēl tādu pašu platību kā vienai tāda paša svara kucei. Aizgaldu kucei ar kucēniem projektē tā, lai kuce varētu pārvietoties uz papildu nodalījumu vai paaugstinājumu prom no kucēniem.

Masa (kg)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālā grīdas platība vienam vai diviem dzīvniekiem (m ²)	Katram papildu dzīvniekam vēl vismaz (m ²)	Minimālais augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 20	4	4	2	2	2017. gada 1. janvāris
vairāk nekā 20	8	8	4	2	

4.2. tabula. Suņi – saime pēc atšķiršanas no mātes

Suņa masa (kg)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālā grīdas platība/dzīvniekam (m ²)	Minimālais augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 5	4	0,5	2	2017. gada 1. janvāris
vairāk nekā 5 un līdz 10	4	1,0	2	
vairāk nekā 10 un līdz 15	4	1,5	2	
vairāk nekā 15 un līdz 20	4	2	2	
vairāk nekā 20	8	4	2	

5. Baltie seski

5. tabula. Baltie seski

	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Minimālā grīdas platība vienam dzīvniekam (cm ²)	Minimālais augstums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Dzīvnieki līdz 600g	4500	1500	50	2017. gada 1. janvāris
Dzīvnieki virs 600g	4500	3000	50	
Pieauguši tēviņi	6000	6000	50	
Mātīte un metiens	5400	5400	50	

6. Primāti, kas nav cilvēkveidīgie primāti

Jaunu primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, atdalīšanu no viņu mātēm neveic, atkarībā no sugas, līdz vecumam no 6 līdz 12 mēnešiem.

Vide, kurā primāti, kas nav cilvēkveidīgie primāti, atrodas, ir tāda, kas dod tiem iespēju īstenot virkni sarežģītu ikdienas darbību. Sprosts nodrošina primātiem, kas nav cilvēkveidīgie primāti, iespējas īstenot cik vien iespējams plašu uzvedības klāstu, sniedz tiem drošības izjūtu, kā arī pietiekami dažādu vidi, lai dzīvnieks varētu skriet, staigāt, rāpties un lēkt.

6.1. tabula. Parastie kalitriksi un tamarīni

	Minimālā sprosta grīdas platība 1* vai 2 dzīvniekiem kopā ar mazuļiem līdz 5 mēn. (m ²)	Minimālā kubatūra vienam papildu dzīvniekam, kas vecāks par 5 mēn. (m ³)	Sprosta minimālais augstums (m)**	33. panta 2. punktā minētā diena
Parastie kalitriksi	0,5	0,2	1,5	2017. gada 1. janvāris
Tamarīni	1,5	0,2	1,5	

* Dzīvniekus tur pa vienam tikai ārkārtas apstākļos.

** Sprosta augšai jābūt vismaz 1,8 m no grīdas.

Parastajiem kalitriksiem un tamarīniem atdalīšanu no mātes neveic līdz 8 mēnešu vecumam.

6.2. tabula. Vāverpērtiķi (saimiri)

Minimālā grīdas platība 1* vai 2 dzīvniekiem (m ²)	Minimālais tilpums uz papildu dzīvnieku, kas vecāks par 6 mēnešiem (m ³)	Sprosta minimālais augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena
2,0	0,5	1,8	2017. gada 1. janvāris

* Dzīvniekus tur pa vienam tikai ārkārtas apstākļos.

Vāverpērtiķiem atdalīšanu no mātes neveic līdz 6 mēnešu vecumam.

6.3. tabula. Makaki un zaļie pērtiķi*

	Sprosta minimālā platība (cm ²)	Sprosta minimālā kubatūra (m ³)	Minimālā kubatūra vienam dzīvniekam (m ³)	Sprosta minimālais augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena
<i>Dzīvnieki, kas jaunāki par 3 gadiem**</i>	2,0	3,6	1,0	1,8	2017. gada 1. janvāris
<i>Dzīvnieki no 3 gadu vecuma***</i>	2,0	3,6	1,8	1,8	
<i>Dzīvnieki, ko tur vaislai****</i>			3,5	2,0	

* Dzīvniekus tur pa vienam tikai ārkārtas apstākļos.

** Sprostā ar minimālajiem izmēriem var turēt līdz trim dzīvniekiem.

*** Sprostā ar minimālajiem izmēriem var turēt līdz diviem dzīvniekiem.

**** *Audzēšanas kolonijās papildu vieta/kubatūra nav vajadzīga dzīvnieku mazuļiem līdz divu gadu vecumam, kurus izmitina kopā ar māti.

Makakiem un zaļajiem pērtiķiem atdalīšanu no mātes neveic līdz 8 mēnešu vecumam.

6.4. tabula. Paviāni*

	Sprosta minimālā platība (m ²)	Sprosta minimālā kubatūra (m ³)	Minimālā kubatūra vienam dzīvniekam (m ³)	Sprosta minimālais augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena
Dzīvnieki**, kas jaunāki par 4 gadiem**	4,0	7,2	3,0	1,8	2017. gada 1. janvāris
Dzīvnieki** no 4 gadu vecuma**	7,0	12,6	6,0	1,8	
Dzīvnieki, ko tur vaislai***			12,0	2,0	

* Dzīvniekus tur pa vienam tikai ārkārtas apstākļos.

** Sprostā ar minimālajiem izmēriem var turēt līdz diviem dzīvniekiem.

*** Audzēšanas kolonijās papildu vieta/kubatūra nav vajadzīga dzīvnieku mazuliem līdz divu gadu vecumam, kurus izmitina kopā ar viņu mātēm.

Paviāniem atdalīšanu no mātes neveic līdz 8 mēnešu vecumam.

7. Lauksaimniecības dzīvnieki

Lauksaimniecības pētījumu laikā, kad pētījuma mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai dzīvnieki tiktu turēti apstākļos, kas līdzīgi tiem, kādos tur dzīvniekus komercsaimniecībās, dzīvnieku turēšana atbilst vismaz standartiem, kas noteikti Direktīvās 98/58/EK, 91/629/EEK¹ un 91/630/EEK².

¹ Padomes Direktīva 91/629/EEK (1991. gada 19. novembris), ar ko nosaka obligātos standartus teļu aizsardzībai (OV L 340, 11.12.1991., 28. lpp.).

² Padomes Direktīva 91/630/EEK (1991. gada 19. novembris), ar kuru nosaka minimālos standartus cūku aizsardzībai (OV L 340, 11.12.1991., 33. lpp.).

7.1. tabula. Liellopi

Ķermeņa masa (kg)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālā grīdas platība/dzīvniekam (m ² /dzīvnieks)	Siles platība neierobežotai tādu liellopu barošanai, kuru ragi ir apzāģēti (m/dzīvniekam)	Siles platība ierobežotai tādu liellopu barošanai, kuru ragi ir apzāģēti (m/dzīvniekam)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 100	2,50	2,30	0,10	0,30	2017. gada 1. janvāris
virs 100 un līdz 200	4,25	3,40	0,15	0,50	
virs 200 un līdz 400	6,00	4,80	0,18	0,60	
virs 400 un līdz 600	9,00	7,50	0,21	0,70	
virs 600 un līdz 800	11,00	8,75	0,24	0,80	
virs 800	16,00	10,00	0,30	1,00	

7.2. tabula. Aitas un kazas

Ķermeņa masa (kg)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālā grīdas platība/dzīvniekam (m ² /dzīvnieks)	Minimālais šķērssienas augstums (m)	Siles platība neierobežotai barošanai (m/dzīvniekam)	Siles platība ierobežotai barošanai (m/dzīvniekam)	33. panta 2. punktā minētā diena
mazāk nekā 20	1,0	0,7	1,0	0,10	0,25	2017. gada 1. janvāris
virs 20 un līdz 35	1,5	1,0	1,2	0,10	0,30	
virs 35 un līdz 60	2,0	1,5	1,2	0,12	0,40	
virs 60	3,0	1,8	1,5	0,12	0,50	

7.3. tabula. Cūkas un pundrcūkas

Dzīvsvars (kg)	Sprosta minimālā platība* (m ²)	Minimālā grīdas platība vienam dzīvniekam (m ² /dzīvnieks)	Minimālā guļamā platība vienam dzīvniekam (termiski neitrālos apstākļos) (m ² /dzīvniekam)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 5	2,0	0,20	0,10	2017. gada 1. janvāris
virs 5 un līdz 10	2,0	0,25	0,11	
virs 10 un līdz 20	2,0	0,35	0,18	
virs 20 un līdz 30	2,0	0,50	0,24	
virs 30 un līdz 50	2,0	0,70	0,33	
virs 50 un līdz 70	3,0	0,80	0,41	
virs 70 un līdz 100	3,0	1,00	0,53	
virs 100 un līdz 150	4,0	1,35	0,70	
virs 150	5,0	2,50	0,95	
pieauguši (parastie) kuiļi	7,5		1,30	

* Cūkas var īsu laiku turēt mazākā sprostā, piemēram, sadalot galveno sprostu ar starpsienām, ja tam ir veterināri vai eksperimentāli iemesli, piemēram, ja ir vajadzīga individuāla barības uzņemšana.

7.4. tabula. Zirgi

Īsākajai malai jābūt vismaz 1,5 reizes augstākai par dzīvnieka skausta augstumu. Iekštelpu sprostu augstums ir tāds, lai dzīvnieki varētu saslieties pakaļkājās pilnā augumā.

Skausta augstums (m)	Minimālā grīdas platība/dzīvniekam (m ² /dzīvnieks)			Sprosta minimālais augstums (m)	33. panta 2. punktā minētā diena 2017. gada 1. janvāris
	Katram dzīvniekam, ko tur pa vienam vai grupās līdz 3 dzīvniekiem	Katram dzīvniekam, ko tur grupās pa 4 vai vairāk dzīvniekiem	Atnešanās steliņģis/ķēve ar kumeļu		
1,00 līdz 1,40	9,0	6,0	16	3,00	
virs 1,40 un līdz 1,60	12,0	9,0	20	3,00	
virs 1,60	16,0	(2 x WH) ² *	20	3,00	

* Lai nodrošinātu pietiekami daudz vietas, atvēlēto vietu katram dzīvniekam aprēķina, ņemot vērā skausta augstumu.

8. Putni

Lauksaimniecības pētījumu laikā, kad pētījuma mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai dzīvnieki tiktu turēti apstākļos, kas līdzīgi tiem, kādos tur dzīvniekus komercsaimniecībās, dzīvnieku turēšana atbilst vismaz standartiem, kas noteikti Direktīvās 98/58/EK, 1999/74/EEK ¹ un 2007/43/EEK ².

¹ Padomes Direktīva 1999/74/EK (1999. gada 19. jūlijs), ar ko paredz minimālos standartus dējējvistu aizsardzībai (OV L 203, 3.8.1999., 53. lpp.).

² Padomes Direktīva 2007/43/EK (2007. gada 28. jūnijs), ar ko nosaka obligātos noteikumus gaļas ražošanai audzētu cāļu aizsardzībai (OV L 182, 12.7.2007., 19. lpp.).

8.1. tabula. Mājas vistas

Ja zinātnisku iemeslu dēļ nevar nodrošināt minimālo sprosta izmēru, izmēģinājuma veicējs, konsultējoties ar veterināru, pamato iesprostošanas ilgumu. Šādos apstākļos putnus var izmitināt mazākās novietnēs ar piemērotiem uzlabojumiem un minimālo grīdas platību 0,75 m².

Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālā platība vienam putnam (m ²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības siles garums vienam putnam (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 200	1,00	0,025	30	3	2017. gada 1. janvāris
virs 200 un līdz 300	1,00	0,03	30	3	
virs 300 un līdz 600	1,00	0,05	40	7	
virs 600 un līdz 1200	2,00	0,09	50	15	
virs 1200 un līdz 1800	2,00	0,11	75	15	
virs 1800 un līdz 2400	2,00	0,13	75	15	
virs 2400	2,00	0,21	75	15	

8.2. tabula. Mājas tītari

Visu sprostā malu garums ir vismaz 1,5 m. Ja zinātnisku iemeslu dēļ nevar nodrošināt minimālo sprostā izmēru, izmēģinājuma veicējs, konsultējoties ar veterināru, pamato iesprostošanas ilgumu. Tādos apstākļos putnus var turēt mazākos sprostos ar pietiekami daudzveidīgu vidi, minimālo grīdas platību 0,75 m² un minimālo augstumu 50 cm putniem līdz 0,6 kg, 75 cm putniem līdz 4 kg un 100 cm putniem virs 4 kg. Šajos sprostos var izmitināt mazas putnu grupas, ievērojot 8.2. tabulā norādīto atvēlēto telpu.

Ķermeņa masa (kg)	Sprostā minimālā platība (m ²)	Minimālā platība vienam putnam (m ²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības siles garums vienam putnam (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 0,3	2,00	0,13	50	3	2017. gada 1. janvāris
virs 0,3 un līdz 0,6	2,00	0,17	50	7	
virs 0,6 un līdz 1	2,00	0,30	100	15	
virs 1 un līdz 4	2,00	0,35	100	15	
virs 4 un līdz 8	2,00	0,40	100	15	
virs 8 un līdz 12	2,00	0,50	150	20	
virs 12 un līdz 16	2,00	0,55	150	20	
virs 16 un līdz 20	2,00	0,60	150	20	
virs 20	3,00	1,00	150	20	

8.3. tabula. Paipalas

Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Platība vienam putnam, izmitinot pārī (m ²)	Platība vienam papildu putnam, izmitinot grupā (m ²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības siles garums vienam putnam (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 150	1,00	0,5	0,10	20	4	2017. gada 1. janvāris
Vairāk nekā 150	1,00	0,6	0,15	30	4	

8.4. tabula. Pīles un zosis

Ja zinātnisku iemeslu dēļ nevar nodrošināt minimālo sprosta izmēru, izmēģinājuma veicējs, konsultējoties ar veterināru, pamato iesprostošanas ilgumu. Šādos apstākļos putnus var izmitināt mazākās novietnēs ar piemērotiem uzlabojumiem un minimālo grīdas platību 0,75 m². Šajos sprostos var izmitināt mazas putnu grupas, ievērojot 8.4. tabulā norādīto atvēlēto telpu.

Ķermeņa masa (g)	Sprosta minimālā platība (m ²)	Platība vienam putnam (m ²)*	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības siles garums vienam putnam (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
<i>Pīles</i>					2017. gada 1. janvāris
Līdz 300	2,00	0,10	50	10	
vairāk par 300 un līdz 1200**	2,00	0,20	200	10	
vairāk par 1200 un līdz 3500	2,00	0,25	200	15	
Vairāk nekā 3500	2,00	0,50	200	15	
<i>Zosis</i>					
Līdz 500	2,00	0,20	200	10	
vairāk par 500 un līdz 2000	2,00	0,33	200	15	
Vairāk nekā 2000	2,00	0,50	200	15	

* Ietver dīķi ar minimālo platību 0,5 m² uz 2 m² sprosta platības un minimālo dziļumu 30 cm. Dīķis var aizņemt līdz pat 50 % no sprosta minimālās platības.

** Putnus pirms apspalvošanās var turēt sprostos ar minimālo augstumu 75 cm.

8.5. tabula. Pīles un zosis: dīķa minimālie izmēri*

	Platība (m ²)	Dziļums (cm)
Pīles	0,5	30
Zosis	0,5	no 10 un līdz 30

* Dīķa lielums 2 m² sprostam. Dīķis var aizņemt līdz pat 50 % no sprosta minimālās platības.

8.6. tabula. Baloži

Sprosti ir gari un šauri (piemēram, 2×1 m), nevis kvadrātveida, lai putni varētu veikt īsus lidojumus.

Grupas lielums	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības siles garums vienam putnam (cm)	Minimālais laktas garums vienam putnam (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 6	2	200	5	30	2017. gada 1. janvāris
no 7 un līdz 12	3	200	5	30	
Katram papildu putnam, kad skaits pārsniedz 12	0,15		5	30	

8.7. tabula. Svītrainās žubītes (amadīni)

Sprosti ir gari un šauri (piemēram, 2×1 m), lai putni varētu veikt īsus lidojumus. Vairošanās procesu izpētes nolūkā putnu pārus var izmitināt mazākās novietnēs ar pietiekami daudzveidīgu vidi un minimālo grīdas platību 0,5 m² un minimālo augstumu 40 cm. Izmēģinājuma veicējs, konsultējoties ar veterināru, pamato iesprostošanas ilgumu

Grupas lielums	Sprosta minimālā platība (m ²)	Minimālais augstums (cm)	Minimālais barības trauku skaits	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 6	1,0	100	2	2017. gada 1. janvāris
7 līdz 12	1,5	200	2	
13 līdz 20	2,0	200	3	
Katram papildu putnam, skaitam pārsniedzot 20	0,05		1 uz 6 putniem	

9. Bezastainie abinieki

9.1. tabula. Ūdens astainie abinieki

Ķermeņa garums*(cm)	Minimālā ūdens virsmas platība (cm ²)	Minimālā ūdens platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm ²)	Minimālais ūdens dziļums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 10	262,5	50	13	2017. gada 1. janvāris
virs 10 un līdz 15	525	110	13	
virs 15 un līdz 20	875	200	15	
virs 20 un līdz 30	1837,5	440	15	
Vairāk nekā 30	3150	800	20	

* Mēra no mutes līdz kloākam.

9.2. tabula. Ūdens bezastainie abinieki*

Ķermeņa garums**(cm)	Minimālā ūdens virsmas platība (cm ²)	Minimālā ūdens platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm ²)	Minimālais ūdens dziļums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Mazāk nekā 6	160	40	6	2017. gada 1. janvāris
no 6 un līdz 9	300	75	8	
virs 9 un līdz 12	600	150	10	
virs 12	920	230	12,5	

* Šie nosacījumi attiecas uz turēšanas (t. i., audzēšanas) tvertnēm, bet ne uz tvertnēm, ko izmanto dabiskai pārošanai un superovulācijai efektivitātes labad, jo šīm procedūrām vajadzīgas mazākas atsevišķas tvertnes. Vajadzīgā telpas platība noteikta pieaugušu īpatņu lieluma kategorijām; jaunuļus un kurkuļus vai nu neieskaita, vai izmērus pielāgo saskaņā ar noteikto mērogu.

* Mēra no mutes līdz kloācai.

9.3. tabula. Daļēji ūdenī dzīvojoši bezastainie abinieki

Ķermeņa garums* (cm)	Sprosta minimālā platība** (cm ²)	Minimālā platība katram papildu dzīvniekam, kuru tur grupā (cm ²)	Minimālais sprosta augstums*** (cm)	Minimālais ūdens dziļums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 5,0	1500	200	20	10	2017. gada 1. janvāris
virs 5,0 un līdz 7,5	3500	500	30	10	
Vairāk nekā 7,5	4000	700	30	15	

* Mēra no mutes līdz kloācai.

**Viena trešdaļa sauszemes, divas trešdaļas ūdens, kas ir pietiekams, lai dzīvnieki varētu ienirt.

*** Mērot no zemes daļas virsmas līdz iekšējai daļai terārijā augšdaļā; turklāt sprosta augstums jāpielāgo iekšējam iekārtojuma.

9.4. tabula. Daļēji uz sauszemes dzīvojošie bezastainie abinieki

Ķermeņa garums* (cm)	Sprosta minimālā platība* (cm ²)	Minimālā platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm ²)	Minimālais sprosta augstums*** (cm)	Minimālais ūdens dziļums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
Līdz 5,0	1500	200	20	10	2017. gada 1. janvāris
virs 5,0 un līdz 7,5	3500	500	30	10	
virs 7,5	4000	700	30	15	

* Mēra no mutes līdz kloākam.

** Divas trešdaļas sauszemes, viena trešdaļa ūdens, kas ir pietiekams, lai dzīvnieki varētu ienirt.

*** Mērot no zemes daļas virsmas līdz iekšējai daļai terārijā augšdaļā; turklāt sprosta augstums jāpielāgo iekšējam iekārtojumaam.

9.5. tabula. Koku bezastainie abinieki

Ķermeņa garums* (cm)	Sprosta minimālā platība* (cm ²)	Minimālā platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm ²)	Sprosta minimālais augstums** (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 3,0	900	100	30	2017. gada 1. janvāris
Vairāk nekā 3,0	1500	200	30	

* Mēra no mutes līdz kloākam.

** Divas trešdaļas sauszemes, viena trešdaļa baseina, kas ir pietiekams, lai dzīvnieki varētu ienirt.

*** Mērot no zemes daļas virsmas līdz iekšējai daļai terārijā augšdaļā; turklāt sprosta augstums jāpielāgo iekšējam iekārtojumaam.

10. Rāpuļi

10.1. tabula. Ūdens bruņurupuči

Ķermeņa garums* (cm)	Minimālā ūdens virsmas platība (cm ²)	Minimālā ūdens virsmas platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm ²)	Minimālais ūdens dziļums (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 5	600	100	10	2017. gada 1. janvāris
vairāk par 5 un līdz 10	1600	300	15	
vairāk par 10 un līdz 15	3500	600	20	
vairāk par 15 un līdz 20	6000	1200	30	
vairāk par 20 un līdz 30	10000	2000	35	
Vairāk nekā 30	20000	5000	40	

* Mēra taisnā līnijā no bruņu priekšējās malas līdz aizmugurējai malai.

10.2. tabula. Sauszemes čūskas

Ķermeņa garums* (cm)	Minimālā grīdas platība (cm ²)	Minimālā platība katram papildu dzīvniekam grupā (cm ²)	Minimālais sprostas augstums** (cm)	33. panta 2. punktā minētā diena
līdz 30	300	150	10	2017. gada 1. janvāris
vairāk par 30 un līdz 40	400	200	12	
vairāk par 40 un līdz 50	600	300	15	
vairāk par 50 un līdz 75	1200	600	20	
Vairāk nekā 75	2500	1200	28	

* Mēra no mutes līdz astes galam.

** Mērot no zemes daļas virsmas līdz iekšējai daļai terārija augšdaļā; turklāt sprostas augstums jāpielāgo iekšējam iekārtojumaam.

11. Zivis

11.1. Ūdens apgāde un kvalitāte

Nodrošina, lai pastāvīgi būtu pieejami atbilstīgas kvalitātes ūdens krājumi pietiekamā daudzumā. Nodrošina pietiekamu ūdens plūsmu recirkulācijas sistēmās vai filtros zivju tvertnēs un pieļaujamam līmenim atbilstīgus ūdens kvalitātes parametrus. Ja nepieciešams, ūdens krājumus attiecīgi filtrē vai attīra, lai nepieļautu, ka tajos nokļūst zivīm kaitīgas vielas. Ūdens kvalitātes parametrus pastāvīgi uztur pieļaujamās robežās, kas nodrošina konkrētai zivju sugai un attīstības stadijai normālas aktivitātes un fizioloģiju. Ūdens plūsmai ir jābūt tādai, lai zivis varētu normāli peldēt un saglabāt normālas uzvedības izpausmes. Paredz pietiekamu laiku, lai zivis aklimatizētos un pielāgotos mainīgiem ūdens kvalitātes apstākļiem.

11.2. Skābeklis, slāpekļa savienojumi, pH un sāļums

Skābekļa koncentrācijai jābūt atbilstošai attiecīgās sugas vajadzībām un situācijai, kādā šīs zivis atrodas. Ja nepieciešams, zivju tvertnēs nodrošina ūdens papildu bagātināšanu ar skābekli. Uztur zemu slāpekļa savienojumu koncentrāciju.

Atbilstīgi sugas vajadzībām pielāgo pH līmeni un uztur to cik stabilu vien iespējams. Sāļumu pielāgo attiecīgās zivju sugas vajadzībām un to attīstības stadijai. Sāls koncentrāciju maina pakāpeniski.

11.3. Temperatūra, apgaismojums, troksnis

Temperatūru uztur optimālās robežās atbilstīgi attiecīgās zivju sugas vajadzībām un cik stabilu vien iespējams. Temperatūras izmaiņas veic pakāpeniski. Zivis tur piemērota fotoperiodisma apstākļos. Līdz minimumam samazina trokšņa līmeni un, ja iespējams, aprīkojumu, kas rada troksni vai vibrāciju, piemēram, jaudas ģeneratorus vai filtrācijas sistēmas, novieto atsevišķi no zivju tvertnēm.

11.4. Turēšanas blīvums un vides dažādība

Zivju turēšanas blīvuma pamatā jābūt tam, kādas kopumā ir konkrēto zivju vajadzības attiecībā uz vidi, veselību un labturību. Zivīm nodrošina pietiekamu ūdens apjomu normālai peldēšanai, ņemot vērā zivju izmēru, vecumu, veselības stāvokli un barošanas metodes. Zivīm nodrošina pienācīgi daudzveidīgu vidi, piemēram, slēptuves vai substrātu tvertnes apakšdaļā, ja vien uzvedības īpatnības neliecina, ka tas nav nepieciešams.

11.5. Barošana un apkope

Zivis baro saskaņā ar atbilstošām barības vielu normām un biežumu. Īpašu uzmanību pievērš zivju kāpuru barošanai ikreiz, kad notiek pāreja no dabiskā uztura uz mākslīgo. Zivju apkopes manipulācijas samazina līdz minimumam.

IV PIELIKUMS

Dzīvnieku nogalināšanas metodes

1. Nogalinot dzīvniekus, izmanto tabulā minētās metodes:

Metodes, kuras nav minētajā sarakstā, var izmantot:

- a) dzīvniekiem bezsamaņā, ar nosacījumu, ka dzīvnieks pirms nāves neatgūst samaņu;
- b) dzīvniekiem, ko izmanto lauksaimniecības pētījumos, kad projekta mērķa īstenošanai ir nepieciešams, lai dzīvnieki tiktu turēti apstākļos, kas līdzīgi tiem, kādos tur dzīvniekus komercsaimniecībās; šādus dzīvniekus var nogalināt atbilstīgi prasībām, kas noteiktas I pielikumā Padomes Regulā (EK) Nr. 1099/2009 (2009. gada 24. septembris) par dzīvnieku aizsardzību nonāvēšanas laikā ¹.

2. Dzīvnieku nogalināšanu veic ar vienu no šīm metodēm:

- a) apstiprinājums, ka neatgriezeniski izbeigusies cirkulācija;
- b) smadzeņu iznīcināšana;
- c) kakla dislocēšana;
- d) atasiņošana; vai
- e) apstiprinājums, ka sāk iestāties *rigor mortis*.

---

¹ OV L 303, 18.11.2009., 1. lpp.

3. Tabula

Sugas - piezīmes/ metodes	Zivis	Bezastainie abinieki	Rāpuļi	Putni	Grauzēji	Truši	Suņi, kaķi, baltie seski un lapsas	Lielle zīdītājdzīv nieki	Primāti, kas nav cilvēkvei dīgie primāti
Anestēzijas līdzekļu pārdozēšana	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Kaušanas pistole			(2)						
Oglekļa dioksīds					(3)				
Kakla skriemeļu dislokācija				(4)	(5)	(6)			
Kontuzēšana/Spēc īgs sitiens pa galvu Spēcīgs sitiens pa galvu				(7)	(8)	(9)	(10)		
Galvas nociršana				(11)	(12)				
Elektriska apdullināšana	(13)	(13)		(13)		(13)	(13)	(13)	
Cēlgāzes (Ar, N2)								(14)	
Nošaušana ar piemērotām šautenēm, pistolēm un munīciju			(15)				(16)	(15)	

Prasības

- 1) Vajadzības gadījumā izmanto ar iepriekšēju sedāciju.
- 2) Izmanto tikai lieliem rāpuļiem.
- 3) Izmanto tikai ievadot kamerā pakāpeniski. Neizmanto grauzēju augļa formām un jaundzimušajiem.
- 4) Izmanto putniem tikai līdz 1 kg. Putnus, kas smagāki par 250 g, iemidzina.
- 5) Izmanto grauzējiem tikai līdz 1 kg. Grauzējus, kas smagāki par 150 g, iemidzina.
- 6) Izmanto trušiem tikai līdz 1 kg. Trušus, kas smagāki par 150 g, iemidzina.
- 7) Izmanto putniem tikai līdz 5 kg.
- 8) Izmanto grauzējiem tikai līdz 1 kg.
- 9) Izmanto trušiem tikai līdz 5 kg.
- 10) Izmanto tikai jaundzimušajiem.
- 11) Izmanto putniem tikai līdz 250 g.
- 12) Izmanto tikai tad, ja nevar izmantot citas metodes.
- 13) Vajadzīgs īpašs aprīkojums.
- 14) Izmanto tikai cūkām.
- 15) Izmanto tikai pieredzējuši šāvēji lauka apstākļos.
- 16) Izmanto tikai pieredzējuši šāvēji lauka apstākļos, ja citas metodes nav iespējams izmantot.

V PIELIKUMS

23. panta 3. punktā minēto elementu saraksts

1. Spēkā esošie valsts tiesību akti attiecībā uz dzīvnieku iegādi, audzēšanu, kopšanu un izmantošanu zinātniskiem mērķiem.
2. Ētika saistībā ar cilvēku un dzīvnieku attiecībām, dzīvības vērtība un argumenti par labu vai par sliktu dzīvnieku izmantošanai zinātniskiem mērķiem.
3. Bioloģijas pamatelementi un konkrētām sugām raksturīgi bioloģijas elementi saistībā ar anatomiju, fizioloģiskajām īpatnībām, vaislu, ģenētiku un gēnu pārveidi.
4. Dzīvnieku uzvedība, audzēšana un vides dažādošana.
5. Attiecīgos gadījumos, sugām pielāgotas apiešanās metodes un procedūras.
6. Dzīvnieku veselības pārvaldība un higiēna.
7. Izpratne par konkrētām parastāko laboratorijas dzīvnieku sugām raksturīgu diskomfortu, sāpēm un ciešanām.
8. Anestēzija, sāpju mazināšanas metodes un nogalināšana.
9. Humānu mērķa parametru izmantošana.
10. Aizstāšanas, samazināšanas un pilnveides prasība.
11. Procedūru un projektu plānošana vajadzības gadījumā.

VI PIELIKUMS

37. panta 1. punkta c) apakšpunktā minēto elementu saraksts

1. Šādu elementu nozīmība un attaisnojāmība:
  - a) dzīvnieku izmantošana, tostarp to izcelsme, aplēstais skaits, suga un dzīves posms;
  - b) procedūras.
2. Metožu, lai aizstātu, samazinātu un pilnveidotu dzīvnieku izmantošanu procedūrās, piemērošana.
3. Anestēzijas, atsāpināšanas un citu sāpju mazināšanas metožu plānotā izmantošana.
4. Attiecīgos gadījumos, jebkādu dzīvnieku ciešanu samazināšana, novēršana un atvieglināšana no dzimšanas līdz nāvei.
5. Humānu mērķa parametru izmantošana.
6. Testēšanas vai novērojumu stratēģija un statistiskā plānošana nolūkā līdz minimumam samazināt dzīvnieku skaitu, tiem radītās sāpes, ciešanas, diskomfortu un - attiecīgā gadījumā – ietekmi uz vidi.
7. Dzīvnieku vairākkārtēja izmantošana un tās kumulatīvā ietekme uz dzīvniekiem.
8. Ierosinātā procedūru smaguma klasifikācija.
9. Attiecīgos gadījumos, izvairīšanās no procedūru nevajadzīgas dublēšanās.
10. Dzīvnieku izmitināšanas, audzēšanas un kopšanas apstākļi.
11. Nogalināšanas metodes
12. Projektā iesaistīto personu kompetence.

VII PIELIKUMS

Savienības references laboratorijas pienākumi un uzdevumi

1. Direktīvas 48. pantā minētā Savienības references laboratorija ir Komisijas Kopīgais pētniecības centrs.
2. Savienības references laboratorija jo īpaši ir atbildīga par to, lai:
  - a) koordinētu un veicinātu alternatīvu procedūru izstrādi un izmantošanu, tostarp lietišķos un pamatpētījumus un obligāto testēšanu;
  - b) koordinētu alternatīvu pieeju validāciju Savienības mērogā;
  - c) darbotos kā informācijas sniegšanas un apmaiņas centrs jautājumos, kas saistīti ar alternatīvu pieeju izstrādi;
  - d) izveidotu, uzturētu un pārvaldītu publiski pieejamas datu bāzes un informācijas sistēmas par alternatīvām pieejām un to izstrādes stadiju;
  - e) veicinātu dialogu starp likumdevējiem, regulatoriem un visām ieinteresētajām pusēm, it īpaši, nozares pārstāvjiem, zinātniekiem biomedicīnas jomā, patērētāju organizācijām un dzīvnieku labturības aizstāvju grupām ar mērķi nodrošināt alternatīvu pieeju attīstību, validāciju, tiesisku atzīšanu, starptautisku atzīšanu un piemērošanu.
3. Savienības references laboratorija piedalās alternatīvu pieeju validācijā.

VIII PIELIKUMS

Procedūru smaguma klasifikācija

Procedūras smagumu nosaka atkarībā no paredzamās sāpju, ciešanu, diskomforta vai ilgstoša kaitējuma pakāpes, ko katrs dzīvnieks izjūt procedūras gaitā.

I sadaļa: smaguma kategorijas

Neatgriezeniska:

kā "neatgriezeniskas" klasificē procedūras, kuras veic vispārējā anestēzijā un kuru beigās dzīvnieks neatgūst samaņu.

Viegla:

kā "vieglas" klasificē procedūras, kuru rezultātā dzīvnieki jūt īslaicīgas nelielas sāpes, ciešanas, ievainojumu vai nelielu diskomfortu, kā arī procedūras bez būtiska kaitējuma dzīvnieku vispārējam stāvoklim.

Mērena:

kā "mērenas" klasificē procedūras, kuru rezultātā dzīvnieki var just īslaicīgas mērenas sāpes, ciešanas vai diskomfortu, vai ilgstošas vieglas sāpes, ciešanas vai diskomfortu, kā arī procedūras, ar ko var nodarīt mērenu kaitējumu dzīvnieka labsajūtai vai vispārējam stāvoklim.

Smaga:

kā "smagas" klasificē procedūras, kuru rezultātā dzīvnieki var just stipras sāpes, ciešanas vai diskomfortu, vai ilgstošas mērenas sāpes, ciešanas vai diskomfortu, kā arī procedūras, ar ko var nodarīt smagu kaitējumu dzīvnieka labsajūtai vai vispārējam stāvoklim.

II sadaļa: piešķiršanas kritēriji

Attiecīgai procedūrai piešķirot smaguma kategoriju, ņem vērā katru iejaukšanos vai manipulāciju ar dzīvnieku šīs procedūras gaitā. To piešķir, pamatojoties uz smagākajām sekām, ko individuāli var izjust dzīvnieks, pēc tam, kad būs piemēroti visi attiecīgie uzlabošanas paņēmieni.

Piešķirot procedūrai attiecīgu kategoriju, ņem vērā procedūras veidu un vairākus citus faktorus. Visus minētos faktorus apsver katrā gadījumā atsevišķi.

Ar procedūrām saistīti faktori ietver:

- manipulācijas veids, apiešanās;
- procedūras (visu elementu) izraisīto sāpju, ciešanu, diskomforta vai ilgstoša kaitējuma raksturs un tās intensitāte, ilgums, izmantoto metožu biežums un skaits;
- kumulatīvas ciešanas procedūras gaitā;
- dabiskās izturēšanās izpausmju nepieļaušana, tostarp, ierobežojumi attiecībā uz turēšanas, audzēšanas un kopšanas standartiem.

Šā pielikuma III sadaļā sniegti procedūru veidu piemēri, kam piešķirtas smaguma kategorijas, pamatojoties uz faktoriem, kas saistīti ar attiecīgo procedūru veidu. Tie sniedz norādi, kāda klasifikācija būtu piemērotākā konkrēta veida procedūrām.

Tomēr, lai galīgi noteiktu procedūras smaguma klasifikāciju, ņem vērā šādus papildu faktorus, izskatot katru gadījumu atsevišķi:

- sugas un genotipa veids;
- dzīvnieka briedums, vecums un dzimums;
- dzīvnieka apmācības pieredze saistībā ar procedūru;
- dzīvnieka vairākkārtējas izmantošanas gadījumā – iepriekšējo procedūru faktiskais smagums;
- metodes, ko izmanto, lai mazinātu sāpes, ciešanas un diskomfortu, tostarp turēšanas, audzēšanas un aprūpes apstākļu pilnveide;
- humāni mērķa parametri.

III sadaļa:

Dažādu procedūru veidu piemēri, kam piešķirtas smaguma kategorijas, pamatojoties uz faktoriem, kas saistīti ar attiecīgo procedūras veidu

1. Viegla:

- a) anestēzijas ievadīšana, izņemot vienīgi nogalināšanas nolūkā;
- b) farmakokinētiski pētījumi, kad tiek ievadīta tikai viena deva un ņemti ierobežota skaita asins paraugi (kopā < 10 % cirkulācijas tilpuma), un nav paredzams, ka attiecīgā viela varētu izraisīt jebkādas novērojamas nelabvēlīgas sekas;
- c) neinvazīva dzīvnieku skenēšana (piemēram, MRI), lietojot piemērotu sedāciju vai anestēziju;
- d) virspusējas procedūras, piemēram, auss vai astes biopsijas, minisūkņu un transponderu zemādas implantācija bez ķirurģiskas iejaukšanās;
- e) ārēju telemetrisku ierīču pielietošana, kas dzīvniekiem izraisa tikai nelielu kaitējumu vai paredz nelielu iejaukšanos to normālajās aktivitātēs un uzvedībā;
- f) vielu ievadīšana zemādā, intramuskulāri, intraperitoniāli, mākslīgi barojot un intravenozi pa virspusējiem asinsvadiem, ja vielai nav vairāk kā viegla ietekme uz dzīvnieku un ievadītais tilpums atbilst attiecīgiem ierobežojumiem atkarībā no dzīvnieka lieluma un sugas;

- g) audzēja vai spontāna audzēja ierosināšana, kas neizraisa nekādas novērojamas nelabvēlīgas klīniskas sekas (piemēram, mazi, neinvazīvi zemādas mezgliņi);
- h) ģenētiski pārveidotu dzīvnieku audzēšana, kā rezultātā, paredzams, rodas vieglas fenotipa izmaiņas;
- i) izmainīta sastāva ēdināšana, kas neatbilst visām dzīvnieku ēdināšanas vajadzībām un, paredzams, izraisa vieglas klīniskās novirzes pētījuma norises laikā;
- j) īstermiņa (<24 stundas) ievietošana metabolisma būros;
- k) pētījumi, kuros paredzēts pieaugušas žurkas vai peles (tādas šķirnes, kam nepieciešama sabiedrība) īstermiņā nošķirt no sociālajiem partneriem vai ievietot pa vienai būros;
- l) metodes, kas saistītas ar dzīvnieku pakļaušanu traucējošiem stimuliem, kas īslaicīgi izraisa nelielas sāpes, ciešanas vai diskomfortu, un no kuriem dzīvnieki var veiksmīgi izvairīties;

- m) turpmāk minēto piemēru kombinācija vai akumulācija, kā rezultātā procedūru var klasificēt kā "vieglu":
- i) ķermeņa uzbūves izpēte ar neinvazīvām metodēm un minimālu ierobežošanu;
  - ii) EKG novērošana, izmantojot neinvazīvas metodes, minimāli vai nemaz neierobežojot pieradinātu dzīvnieku;
  - iii) ārēju telemetrisku ierīču pielietošana, kas sociāli adaptīviem dzīvniekiem, paredzams, neizraisa kaitējumu un neiejaucas to normālajās aktivitātēs un uzvedībā;
  - iv) ģenētiski pārveidotu dzīvnieku audzēšana, kā rezultātā nav sagaidāmas klīniski novērojamas nelabvēlīgas fenotipa izmaiņas;
  - v) inertu marķieru pievienošana barībai, lai sekotu gremošanas norisei;
  - vi) pieaugušām žurkām – ēdināšanas pārtraukšana ne vairāk kā 24 stundas;
  - vii) pārbaudes atklātā laukā.

2. Mērena:

- a) testēšanas vielu bieža ievadīšana, kas izraisa mērenas klīniskas sekas, un asins paraugu ņemšana (>10% cirkulācijas tilpuma) pie samaņas esošam dzīvniekam ar dažu dienu starplaiku, neveicot tilpuma aizvietošanu;

- b) akūtas devas diapazona noteikšanas pētījumi, hroniskas toksicitātes/kancerogenitātes testi ar neletāliem mērķa parametriem;
- c) ķirurģiska iejaukšanās, izmantojot vispārējo anestēziju un attiecīgus pretsāpju līdzekļus, saistībā ar pēcoperācijas sāpēm, ciešanām vispārējo vai kaitējumu vispārējam stāvoklim. Piemēram: torakotomija, kraniotomija, laparotomija, orhidektomija, limfadenektomija, tireidotomija, ortopēdiska ķirurģiska iejaukšanās ar efektīvu stabilizāciju un brūču apkopi, orgānu transplantācija ar efektīvu atgrūšanas kontroli, katetru vai biomedicīnisku ierīču (piemēram, telemetrisku raidītāju, minisūkņu, utt.) ķirurģiska implantācija;
- d) metodes audzēja vai spontāna audzēja ierosināšanai, kas, paredzams, izraisa mērenas sāpes vai diskomfortu vai mērenus normālas uzvedības traucējumus;
- e) apstarošana vai ķīmijterapija ar subletālu devu, vai citādi – letālu devu, tomēr nodrošinot imūnsistēmas atjaunošanos. Paredzams, ka nelabvēlīgā ietekme būs viegla vai mērena un nebūs ilgstoša (ne vairāk kā 5 dienas);
- f) ģenētiski pārveidotu dzīvnieku audzēšana, kā rezultātā, paredzams, rodas fenotips ar mērenām sekām;
- g) ģenētiski pārveidotu dzīvnieku radīšana, izmantojot ķirurģiskas procedūras;
- h) ievietošana metabolisma būros, paredzot mērenus kustību ierobežojumus ilgstošā periodā (līdz 5 dienām);

- i) pētījumi ar izmainīta sastāva barību, kas neatbilst visām dzīvnieku ēdināšanas vajadzībām un, paredzams, izraisa mērenas klīniskās novirzes pētījuma norises laikā;
- j) pieaugušām žurkām – ēdināšanas pārtraukšana uz 48 stundām;
- k) bēgšanas vai izvairīšanās reakciju izraisīšana apstākļos, kādos dzīvnieks nespēj izbēgt vai izvairīties no stimula, kā rezultātā, paredzams, rodas mērens diskomforts.

3. Smaga:

- a) Toksicitātes testi, kur nāve ir mērķa parametrs, vai paredzams, ka būs bojāejas gadījumi, un tiek izraisīti smagi patofizioloģiski stāvokļi. Piemēram, vienreizējās devas toksicitātes pārbaude (skatīt ESAO testēšanas pamatnostādnes);
- b) ierīces testēšana, kas defekta gadījumā var dzīvniekam izraisīt smagas sāpes, diskomfortu vai būt par tā nāves iemeslu (piemēram, sirdsdarbības veicināšanas ierīces);
- c) vakcīnas iedarbības testēšana, kam raksturīgs paliekošs kaitējums dzīvnieka stāvoklim, progresējoša slimība, kuras rezultātā iestājas nāve, saistībā ar ilgstošām mērenām sāpēm, ciešanām vai diskomfortu;
- d) apstarošana vai ķīmijterapija ar letālu devu bez imūnsistēmas atjaunošanās, vai ar atjaunošanos, izraisot transplantāta atgrūšanas slimību;
- e) metodes audzēja vai spontāna audzēja ierosināšanai, kā rezultātā, paredzams, izraisīsies progresīva letāla slimība, saistīta ar ilgstošām mērenām sāpēm, ciešanām vai diskomfortu. Piemēram, audzēji, kas izraisa kaheksiju, invazīvi kaulu audzēji, audzēji, kuru rezultātā notiek metastāžu izplatīšanās, un audzēji, kas var radīt čūlošanu;

- f) ķirurģiska iejaukšanās un citas manipulācijas ar dzīvniekiem, izmantojot vispārējo anestēziju, kuru rezultātā, paredzams, dzīvniekiem tiek radītas smagas vai mērenas un nepārejošas pēcoperācijas sāpes, ciešanas vai diskomforts, vai smags un nepārejošs kaitējums to vispārējam stāvoklim. Nestabilu lūzumu radīšana, torakotomija, neveicot pietiekamu atsāpināšanu, vai traumas, lai izraisītu multiplu orgānu mazspēju;
- g) orgānu transplantācija, ja orgānu atgrūšana var radīt smagu diskomfortu vai kaitējumu dzīvnieka vispārējam stāvoklim (piemēram, ksenotransplantācija);
- h) vaislas dzīvnieki ar ģenētiskām izmaiņām, kuriem, paredzams, tiek nodarīts smags un nepārejošs kaitējums vispārējam stāvoklim, piemēram, Hantingtona slimība, muskuļu distrofija, hroniska atkārtota neirīta formas;
- i) ievietošana metabolisma būros, kas paredz smagus kustību ierobežojumus ilgstošā periodā;
- j) elektrošoks, no kā nav iespējams izvairīties (piemēram, lai panāktu iemācītu bezpalīdzību);
- k) sociālo sugu, piemēram, suņu un primātu, kas nav cilvēkveidīgie primāti, ilgstoša pilnīga izolācija;
- l) imobilizācijas stress, lai izraisītu kuņģa čūlu vai sirds mazspēju žurkām;
- m) piespiedu peldināšanas vai fizisko vingrinājumu testi, kuru mērķa parametrs ir spēku izsīkums.

